

Analýza vysílání programu NOVA se zřetelem k migrační tematice

---

Usnesení přijaté dne 25. října 2016:

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání se seznámila s analýzou informování o tématu migrace ve zpravodajských a publicistických pořadech programu NOVA provozovatele CET 21 spol. s r.o. v období od 28. března do 17. dubna 2016.

ÚVOD

Rada na svém 16. zasedání v roce 2015 zadala Úřadu Rady zpracování rozsáhlého monitoringu televizního a rozhlasového vysílání v souvislosti s tzv. migrační či uprchlickou krizí. Téma migrace v té době jednoznačně dominovalo mediálnímu zájmu. Média přitom o probíhajících událostech nejen informují a komentují je, ale současně je i ovlivňují. Většina české společnosti nemá s migrujícími bezprostřední každodenní zkušenost, jejich představy o tom, kdo tito lidé jsou a jaké dopady může mít jejich příchod do Evropy, potažmo České republiky, tak média významným způsobem formují.

S výsledky monitoringu celoplošně vysílaných programů (ČT1 a ČT24, NOVA, Prima, Televize Barrandov, Český rozhlas Radiožurnál, RÁDIO IMPLUS a FREKVENCE 1) z období od 24. srpna do 13. září 2015 se Rada postupně seznamovala od prosince 2015 do dubna 2016. Na základě analýz Rada u většiny programů konstatovala, že vysílání vztahující se k migrační agendě bylo v souladu se zákonem o vysílání. V případě programu Prima si však kvůli určitým sporným momentům od provozovatele nejdříve vyžádala dvě vysvětlení.

Migrační problematika i nadále zůstávala vděčným předmětem medializace. Proto Rada na svém 7. zasedání, konaném dne 5. dubna 2016, rozhodla o zpracování opětovného monitoringu, který má stejné parametry jako monitoring proběhlý.

Současný monitoring pokrývá **období od 28. března do 17. dubna 2016**. Kontrola vysílání tedy probíhá přibližně se sedmiměsíčním odstupem. Vzhledem k zjištěnému nezájmu o migrační tematiku ve zpravodajství programu Televize Barrandov byl tento program z nynějšího monitoringu vyřazen. Analýze tak byly podrobeny zpravodajské a publicistické pořady následujících programů: **ČT1 a ČT24, NOVA, Prima, Český rozhlas Radiožurnál, RÁDIO IMPULS a FREKVENCE 1**.

Zadání cílů monitoringu

Základním cílem monitoringu je zjistit, zda v průběhu informování o migraci, resp. tzv. migrační krizi, nedošlo ze strany médií k porušení zákona o vysílání, a to jak na úrovni jednotlivých mediálních obsahů (příspěvek, reportáž, diskusní pořad apod.), tak na úrovni širšího úseku vysílání jako informačního celku.

Pozornost je zaměřena zejména na možná pochybení proti těmto zákonným ustanovením:

- **§ 31 odst. 3 – porušení zásad objektivit a vyváženosti**

V rámci vyhodnocování naplnění § 31 odst. 3 zákona č. 231/2001 Sb. se soustředíme na to, jakým způsobem média shromažďují, zpracovávají, třídí a šíří informace a jak se to projevuje ve finální podobě mediálních obsahů. V analýze budeme primárně vycházet z takového pojetí žurnalistické objektivit, které akcentuje jak poskytování dostatečně širokého spektra názorů na mediovanou problematiku, tak poskytování rovnocenného prostoru zastáncům jednotlivých názorových proudů.

Objektivitu v tomto kontextu interpretujeme jako rutinní novinářskou praxi, která umožňuje odrážet skutečnost zveřejňováním všech relevantních, fakticky správných a nezkrivených (tj. úplných) informací, jež musí být komunikovány tak, aby byla jasně oddělena fakta od názorů (komentářů).

Vycházíme z toho, že podmínkou objektivního referování o sociálních jevech je dodržení faktičnosti (pravdivosti, informativnosti, relevance) a nestrannosti, která je sycena kategoriemi vyváženosti a neutrality.

- **§ 32 odst. 1 písm. c) – podněcování k nenávisti z důvodu rasy, barvy pleti, víry a náboženství či příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině**
- **§ 32 odst. 1 písm. i) – utvrzování stereotypních předsudků týkajících se etnických, náboženských nebo rasových menšin**
- **§ 32 odst. 1 písm. b) – povinnost zajistit, aby vysílané pořady nepropagovaly válku nebo nelíčili krutá nebo jinak nelidská jednání takovým způsobem, který je jejich zlehčováním, omlouváním nebo schvalováním.**
- **§ 32 odst. 1 písm. f) – povinnost bezdůvodně nezobrazovat osoby umírající nebo vystavené těžkému tělesnému nebo duševnímu utrpení způsobem snižujícím lidskou důstojnost.**

Druhým úkolem monitoringu je zjistit, jaký **mediální obraz** událostí spojených s migrací jednotlivá média vytvářejí. Přičemž je logické, že tento analytický úkol se do značné míry překrývá s vyhodnocováním objektivnosti a vyváženosti dle požadavků § 31 odst. 3 zákona o vysílání. Analýza bude zkoumat, jak média pojednávají události rámuje. Mediální rámce vytvářejí podmínky a determinují formy interpretace obsahu příjemci obsahu. Jinými slovy, prostřednictvím mediálních rámců mohou média předkládat divákům a posluchačům již předdefinované závěry. Příjemce je směřován k určitému konkrétnímu chápání a hodnocení sdělované informace. Volbou rámce je možné stejné události a skutečnosti reprezentovat zcela odlišným způsobem. Záleží na médiu, jaká fakta, postoje, souvislosti či hodnoty zvýznamní, zamlčí, nebo znehodnotí a tím dosáhne určitého, zamýšleného vyznění.

Monitoring by měl odhalit, jakým způsobem česká média s tématem pracují a zda v určitých ohledech neselehčují. Měl by zjistit, zda média k tématu přistupují koncepčně se snahou poskytovat komplexní informační a analytický servis, či zda je jejich přístup při informování spíše nahodilý, neuvědomělý, reflektující jen momentální závažnost (či mediální atraktivitu) aktuálních událostí. Analytické výstupy by měly rovněž zhodnotit, zda při informování o migraci nelze vysledovat určité manipulativní aspekty či rysy předpojatosti.

Monitoring by měl konkrétně zodpovědět následující otázky:

- a) Jaký prostor v rámci zpravodajství a publicistiky sledovaná média v daném období věnovala otázkám migrace?
- b) Nakolik proaktivní byl přístup média pro získávání materiálu a pro zajištění pestrosti a relevance zdrojů? Měla média své reportéry v terénu? Poskytovala média vyjádření široké škály relevantních názorů expertů na různé problematiky, které s migrací souvisejí? (politologové; experti na problematiku zemí, odkud migranti přicházejí; sociologové; demografové; experti na náboženskou problematiku; historikové) Poskytovala média názory politiků z celého politického spektra v ČR? Poskytovala média vyjádření evropských (i mimoevropských) politiků? Poskytovala média vyjádření lidskoprávních organizací a organizací zabývajících se na různé úrovni migrací? Poskytovala média vyjádření církví? Poskytovala média vyjádření veřejnosti? Poskytovala média vyjádření samotných migrujících? Byla práce se zdroji transparentní? Byly informace adekvátně ověřovány?

- c) Nejsou některá témata, která přímo či nepřímo s tématem souvisejí, přehlížena nebo marginalizována? Nejsou naopak určitá relevantní fakta či postoje médií upřednostňovány? Dostávají diváci a posluchači dostatek informací nejen o aktuálních událostech, ale rovněž o jejich příčinách a souvislostech? Jsou problémy spojené s tzv. migrační krizí nahlíženy rovněž z hlediska budoucího vývoje a jeho důsledků politických, ekonomických, demografických, sociálních ale třeba i zdravotních? Jsou analýzám podrobována zjištění o společenských náladách, ať již proti či pro-uprchlických? Zkoumají média příčiny v ČR převažujících odmítavých postojů vůči migrantům? Zkoumají média příčiny a souvislosti odlišných postojů v rámci různých evropských zemí?
- d) Jaké specifické prostředky média při informování užívají? Jak pracují se symboly? Věnují pozornost i konkrétním lidským příběhům migrujících (jako kontrast k masovému charakteru migrace)? Nemají tendenci přenášet informování od věcné roviny do emocionální?

Součástí monitoringu je také komparace s výsledky předchozí analýzy příslušného programu. Analýza se zaměří na to, zda a jakým způsobem se mediální diskurs o migraci proměnil. Má tedy ambici zachytit případný vývoj v informování o dané problematice.

Metodika

Základní soubor tvoří všechny zpravodajské a publicistické příspěvky týkající se jakýmkoli způsobem migrace, včetně související agendy jako např. dění v Sýrii, aktivity tzv. Islámského státu apod., které byly odvysílány ve sledovaných pořadech v období od 28. března do 17. dubna 2016.

K dosažení cílů monitoringu a zodpovězení výše zmíněných otázek jsme aplikovali kombinaci kvantitativní obsahové analýzy a kvalitativní textuální analýzy.

Jako základní analytickou jednotku jsme zvolili příspěvek, který tematizoval migraci (event. související agendu). Příspěvek jsme vymezili jako stopu, která je oddělena zvukově i vizuálně od předcházejícího a následujícího příspěvku.

V první fázi výzkumu jsme příspěvky kvantifikovali pomocí obsahové analýzy. Výše uvedené otázky jsme operacionalizovali tak, aby zvolené indikátory umožnily „měřit“ objektivitu a vyváženost příspěvků. Na úrovni jednoho příspěvku jsme sledovali např. jeho důležitost v rámci relace, témata a rámce příspěvku, zmínky vztahující se k migraci a migrantům, informační zdroje či způsob reprezentace migrujících. V další fázi analýzy jsme data podrobili kvalitativnímu posouzení.

ANALÝZA

Z obsahu vysílání programu **NOVA** byly monitoringu podrobeny dva pořady – zpravodajská relace **Televizní noviny** (celkem 21 vydání) a publicistický pořad **Střepiny** (celkem 3 vydání).

Televizní noviny

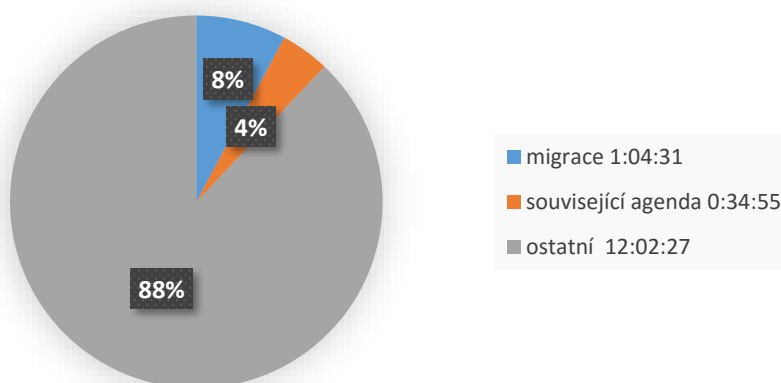
Zpravodajské pokrytí tématu

Zpravodajská relace Televizní noviny je do vysílání zařazována pravidelně každý den od 19:30 hodin. Ve sledovaném období tak bylo odvysíláno **21 vydání** pořadu. Ta obsahovala celkem **538** jednotlivých **příspěvků** (v průměru cca 26 příspěvků na relaci). Z toho **39 příspěvků** se nějakým způsobem dotýkalo tématu migrace a **24 příspěvků** tematizovalo události, které bývají ve veřejném prostoru s migrací spojovány nebo úzce souvisí s příčinami tzv. migrační krize (terorismus, dění na Středním východě apod.). Do analýzy jsme tedy zahrnuli **63 zpravodajských příspěvků**.

	Počet příspěvků		Stopáž	
	Absolutní četnost	Podíl	Absolutní četnost	Podíl
Příspěvky tematizující migraci	39	7%	01:04:31	8%
Související agenda	24	4%	00:34:55	4%
Ostatní	475	88%	12:02:27	88%
Celkem	538	100%	13:41:53	100%

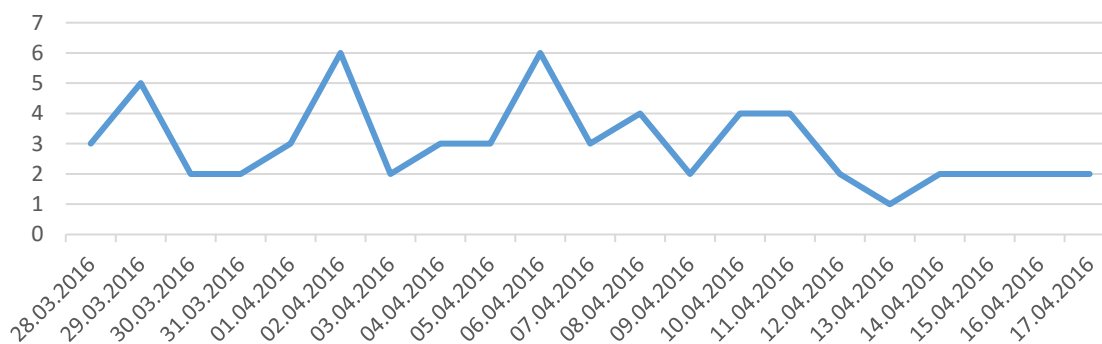
Téma **migrace** bylo součástí 7% odvysílancích příspěvků, které pokrývaly **8%** vysílacího času relace. Související agenda se pak na stopáži pořadu podílela **4%**. Sledovaným problematikám tak byla v souhrnu věnována pouze o něco málo více než desetina prostoru, kterým zpravodajství v daném období disponovalo.

Prostor vyhrazený příspěvkům o migraci a související agendě (stopáž)

V každé relaci byly odvysílány v průměru 3 příspěvky, které reflektovaly migraci či související dění. Intenzita informování o sledovaných tématech byla nejvyšší 2. a 6. dubna, kdy redakce zařadila po 6 příspěvcích tohoto typu. Ke konci sledovaného období pak zájem o monitorovanou agendu poklesl.

Počet příspěvků věnovaných migraci a související agendě

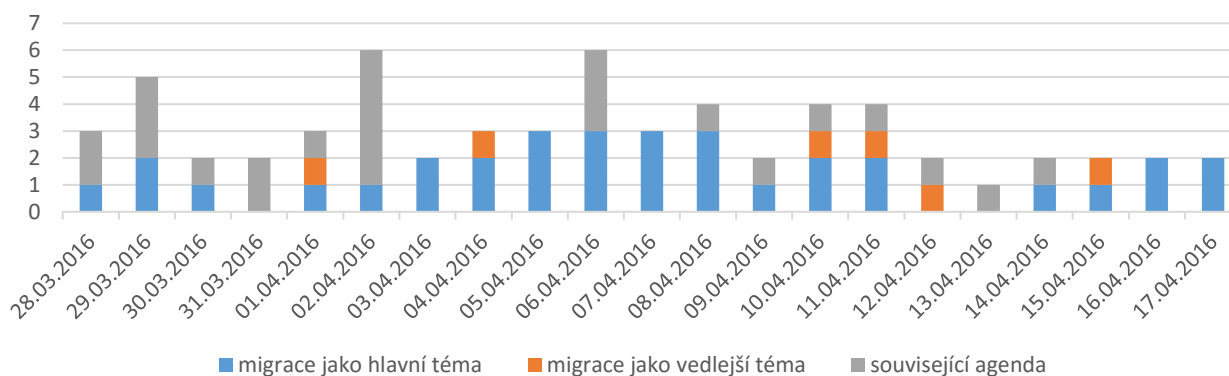

Přibližně polovina analyzovaných příspěvků, konkrétně **33** (52%), akcentovala migraci jako své **hlavní téma**. Příspěvky, které obsahovaly druhotné zmínky o migraci, se vyskytovaly v nízké míře (identifikováno jich bylo 6). O související agendě (zejména o teroristických útocích v Bruselu, resp. Paříži a dalších teroristických hrozbách) informovalo 24 zpráv.

Typ příspěvku	Počet	Podíl
Migrace jako hlavní téma	33	52%
Migrace jako vedlejší téma nebo zmínka	6	10%
Související agenda	24	38%
Celkem	63	100%

Příspěvky, které se věnovaly migraci jakožto hlavnímu tématu, byly do zpravodajství zařazovány v průběhu celého sledovaného období s výjimkou tří dnů (31. března, 12. dubna a 13. dubna). Nejvíce jich (vždy celkem tři) relace vysílala v období mezi 5. a 8. dubnem.

Časové rozložení příspěvků podle jejich hlavního tématu

Monitorovaná problematika **otevřela tři relace** z 21 sledovaných. Jako první v pořadí byl přitom odvysílán pouze jeden z příspěvků, které se migraci věnovaly primárně (příspěvek se tematicky dotýkal odchodu iráckých uprchlíků z České republiky). Příspěvky, pro které byla migrace hlavním tématem, se téměř v polovině případů objevovaly jako třetí až šesté.

Všechny analyzované příspěvky		
Pořadí příspěvku	Počet příspěvků	Podíl
1.	3	5%
2.	1	2%
3. – 6.	23	37%
7. – 12.	8	13%
13. – 18.	10	16%
19. a více	18	29%
Celkem	63	100%

Migrace jako hlavní téma		
Pořadí příspěvků	Počet příspěvků	Podíl
1.	1	3%
2.	1	3%
3. – 6.	16	48%
7. – 12.	5	15%
13. – 18.	3	9%
19. a více	7	21%
Celkem	33	100%

11 relací (52%) bylo opatřeno headlinem, který se vztahoval k některému z analyzovaných témat. Celkově bylo v headlinech zmíněno 11 sledovaných příspěvků (tj. vždy jeden na relaci), přičemž u 8 z nich byla migrace hlavním tématem.

Více než polovina zkoumaných příspěvků (57%) byla zpracována formou reportáže. V dalších 11% na reportáž navazoval ještě živý vstup. Využívaným formátem byla také prostá čtená zpráva (22%). Objevily se i samostatné živé vstupy a jedna upoutávka (na webový pořad Vaše téma, který je dostupný na stránkách TN.cz).

Forma příspěvku	Počet příspěvků	Podíl
Reportáž	36	57%
Čtená zpráva	14	22%
Reportáž + živý vstup	7	11%
Živý vstup	5	8%
Upoutávka	1	2%
Celkem	63	100%

Přehled analyzovaných příspěvků

Níže předkládáme výčet všech 63 analyzovaných příspěvků, včetně jejich tematického zařazení. Většinu použitých názvů formuloval (prostřednictvím zvolených titulků) sám provozovatel.¹

Číslo	Název	Stopáž	Téma	Reflexe migrace
28. 3. 2016				
1	Útok teroristů v Pákistánu zabil 70 lidí	00:01:21	6c	ne
2	Belgická policie propustila zatčeného novináře	00:00:26	6a	ne
3	Dohoda EU s Tureckem začíná fungovat	00:00:14	2a	ano
29. 3. 2016				
4	Uprchlíká krize: Poslanci jednali o ochraně hranic	00:01:52	3b	ano
5	Islámský stát v Sýrii ztrácí dobytá území	00:03:04	7a	ne
6	Únos letadla: muž vyhrožoval výbuchem bomby	00:01:38	6c	ne
7	Německý ministr chce zpřísnit azylový zákon	00:00:24	3c	ano
8	Obnovení provozu na Zaventem potrvá měsíce	00:00:14	6a	ne
30. 3. 2016				
9	Uprchlíká krize: Běženci hledají cestu do Evropy	00:01:31	2a	ano

¹ V některých případech bylo několik různých příspěvků shrnuto pod jediným názvem. Jejich pojmenování jsme proto rozlišili připojením pořadového čísla. Pokud název absentoval, zvolili jsme názvy použité v databázi Newton media.

10	Belgické úřady identifikovaly všechny oběti	00:00:26	6a	ne
31. 3. 2016				
11	Islámský stát hrozí Německu útoky teroristů	00:01:38	6b	ne
12	Teror v Paříži: Belgie Abdeslama vydá do Francie	00:02:10	6a	ne
1. 4. 2016				
13	Ministr zastavil program na přesun uprchlíků do ČR	00:00:19	1a	ano
14	Jaderný summit u prezidenta Baracka Obamy (1)	00:01:37	6b	ne
15	Jaderný summit u prezidenta Baracka Obamy (2)	00:02:04	3f	ano
2. 4. 2016				
16	Česko si zvyká na bezpečnostní opatření	00:02:38	6b	ne
17	Napadené letiště zaměstnávalo desítky islamistů	00:01:42	6a	ne
18	Svědectví bratra: Abdeslam bombu neodpálil schválně	00:00:58	6a	ne
19	Jaderné zbraně NATO v Belgii v ohrožení?	00:01:33	6b	ne
20	Uprchlíká krize: Běženci se bouří proti deportaci	00:01:51	2a	ano
21	Vládní vojáci našli v Palmýře hromadný hrob	00:00:14	7b	ne
3. 4. 2016				
22	Německá policie zadržela běžence na útěku z Česka (1)	00:04:52	1a	ano
23	Německá policie zadržela běžence na útěku z Česka (2)	00:03:01	1a	ano
4. 4. 2016				
24	Plán mezi Evropskou unií a Tureckem	00:01:48	2a	ano
25	Uprchlíci zatím zůstanou v Německu	00:02:02	1a	ano
26	Karel Gott je opět plný síly	00:01:30	4a	ano
5. 4. 2016				
27	Řecko chce vystěhovat běžence z Idomeni	00:01:46	2a	ano
28	Nácvik ostrahy hranic	00:00:14	1b	ano
29	Německo chce do Česka vrátit 25 iráckých uprchlíků	00:00:27	1a	ano
6. 4. 2016				
30	Německo chce vrátit běžence do Česka	00:02:03	1a	ano
31	Brusel chce změnit azylové řízení	00:02:09	3a	ano
32	Uprchlíci protestují proti deportaci	00:01:35	2a	ano
33	Francii čekají nevidané policejní manévry	00:01:59	6b	ne
34	Nebezpečný terorista byl i na Slovensku	00:01:27	6a	ne
35	Návštěva premiéra Sobotky v USA	00:01:51	6b	ne
7. 4. 2016				
36	Uprchlíci stupňují protesty	00:01:45	2a	ano
37	Vláda ukončila program přesídlování	00:02:00	1a	ano
38	Jiří Pospíšil hostem pořadu Vaše téma na TN.cz	00:01:33	3b	ano
8. 4. 2016				
39	Řecko pokračuje v přesunu běženců do Turecka	00:01:53	2a	ano
40	Premiér řešil v Polsku běženeckou krizi	00:01:41	3a	ano
41	Neznámí pachatelé záutočili na rodinné centrum	00:01:46	4c	ano
42	Belgičané pátrají po dalším útočnickovi	00:01:55	6a	ne
9. 4. 2016				
43	Idomeni je stále plné uprchlíků	00:01:58	2a	ano
44	Speciální náboje do letadla	00:02:01	6b	ne
10. 4. 2016				
45	Policie obvinila Arbinho z terorismu	00:01:38	6a	ne
46	Politické strany se chystají na volby	00:02:38	3d	ano
47	Uprchlíci jsou stále v Německu	00:00:30	1a	ano
48	Nepokoje v uprchlickém táboře	00:01:39	2a	ano
11. 4. 2016				
49	Rakouský prezident dorazil do ČR netradičně vlakem (2)	00:01:55	3c	ano

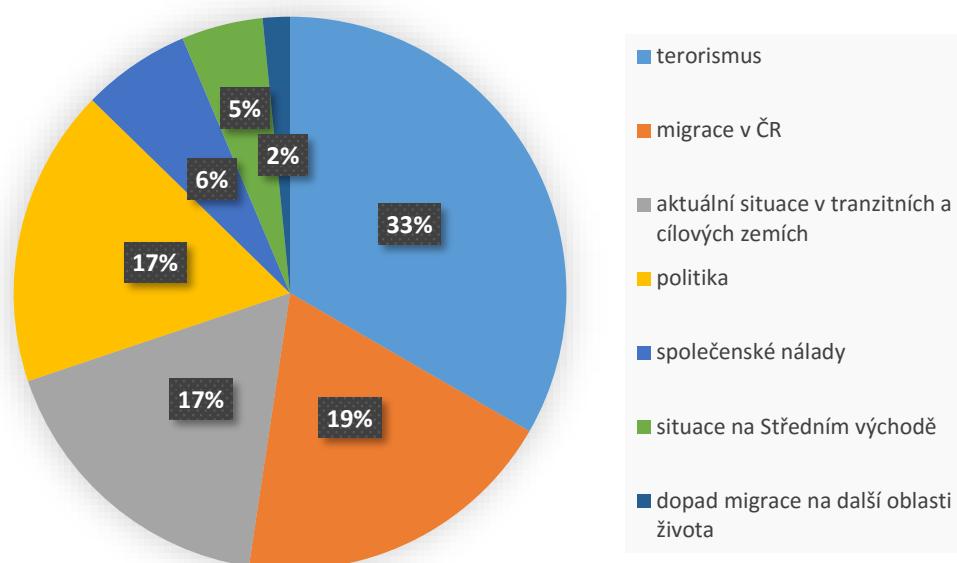

50	Uprchlická krize: média spekulují o tajném plánu	00:01:47	3e	ano
51	Islamisté původně plánovali útočit ve Francii	00:00:25	6a	ne
52	Řecko kritizuje postup makedonské policie	00:00:16	2a	ano
12. 4. 2016				
53	Druhá kandidatura Miloše Zemana na prezidenta? (1)	00:04:22	3d	ano
54	Syrský konflikt se před volbami opět vyostřil	00:01:43	7a	ne
13. 4. 2016				
55	Planý poplach: evakuace letiště v Amsterdamu	00:01:40	6b	ne
14. 4. 2016				
56	Česko opouští další skupina křesťanů z Iráku?	00:01:00	1a	ano
57	Belgie prodloužila podezřelým teroristům vazbu	00:00:37	6a	ne
15. 4. 2016				
58	Uprchlická krize přestává být v Česku krizí	00:01:44	1a	ano
59	Česká plastová loď do Afriky nedoplula	00:01:37	5a	ano
16. 4. 2016				
60	Papež František mezi uprchlíky na Lesbosu	00:01:40	4a	ano
61	Iráčtí křesťané zpátky v táboře v Zastávce u Brna	00:01:00	1a	ano
17. 4. 2016				
62	Uprchlické kvóty: Česko zvažuje soudní žalobu	00:00:28	3a	ano
63	Civilní brigáda se v Paříži porvala s běženci	00:01:37	4b	ano

Tematické vymezení

Analyzované příspěvky je možné roztrdit do **7 hlavních kategorií** podle toho, jakému tématu se dominantně věnují. Nejvyšší počet příspěvků (21) jsme zařadili do kategorie „terorismus“, kde můžeme najít zprávy o teroristických útocích a hrozbách, především pak o vyšetřování útoků v Bruselu, potažmo v Paříži. Prakticky vyrovnané jsou pak kategorie „migrace v ČR“, „aktuální situace v tranzitních a cílových zemích“ a „politika“. Provozovatel informoval zejména o integraci křesťanských uprchlíků z Iráku, resp. o odchodu části těchto lidí z České republiky, dále také o situaci v evropských tranzitních zemích, především o vývoji na řecko-makedonské hranici (podkategorie příspěvků o dění v cílových zemích zůstala prázdná), či o politických opatřeních (např. o zvažovaných nových kvótách na přerozdělování uprchlíků) a stanoviscích domácích i zahraničních politiků. Zprávy se v menší míře dotkly i reakcí různých segmentů společnosti a předpokládaných dopadů migrace na běžný život Evropanů (resp. českých občanů). Tři zprávy pak byly zaměřeny na dění na Středním východě (na aktivity tzv. Islámského státu a boj proti němu).

Tematické členění příspěvků (hlavní kategorie)

Tyto kategorie jsme dále rozdělili do několika užších podkategorií. Níže uvádíme kompletní přehled tematického členění všech 63 analyzovaných příspěvků.

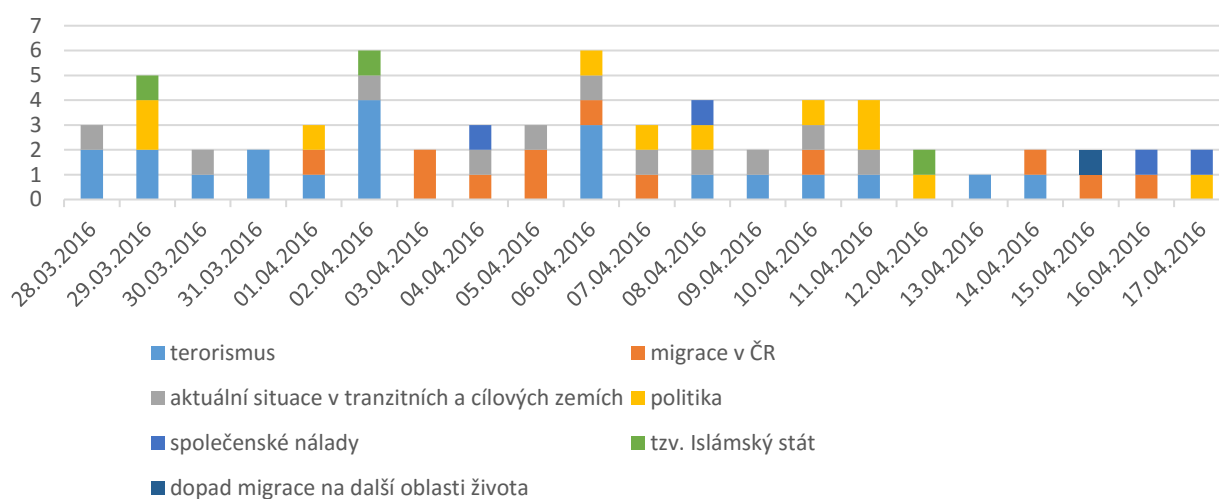
Téma	Počet příspěvků	Podíl
1. Migrace v ČR	12	19%
a) Integrace křesťanů z Iráku	11	
b) Cvičení bezpečnostních složek	1	
2. Aktuální situace v tranzitních a cílových zemích	11	17%
a) Situace v tranzitních zemích (hranice a uprchlické tábory)	11	
3. Politika	11	17%
a) Kvóty	3	
b) Stanoviska domácích politiků (různé)	2	
c) Stanoviska zahraničních politiků (různé)	2	
d) Volby	2	
e) Dohoda s Tureckem	1	
f) Mezinárodní jednání	1	
4. Společenské nálady	4	6%
a) Postoje známých a vlivných osobností	2	
b) Násilné protesty	1	
c) Agrese vůči uprchlíkům/podporovatelům	1	
5. Dopad migrace na další oblasti života	1	2%
a) Cestovatelství	1	
6. Terorismus	21	33%
a) Bruselské a pařížské útoky	11	
b) Teroristické hrozby	8	
c) Terorismus - ostatní	2	
7. Situace na Středním východě (tzv. Islámský stát)	3	5%
a) Boj proti IS	2	
b) Aktivity IS	1	

Zpravodajství se o něco více soustředilo na zahraniční dění oproti dění primárně domácímu (domácích příspěvků bylo 41%). Zahraniční zprávy pak výrazně preferovaly události v Evropě před situací ve zbytku světa.

Lokace	Počet příspěvků	Podíl
Domácí	26	41%
Evropa	30	48%
Svět	7	11%
Celkem	63	100%

Na následujícím grafu můžeme vidět, že jednotlivá témata byla z časového hlediska rozprostřena víceméně rovnoměrně. Pokud bylo ve stejný den odvysíláno větší množství příspěvků (tři a více), pokrývaly vždy několik tematických okruhů.

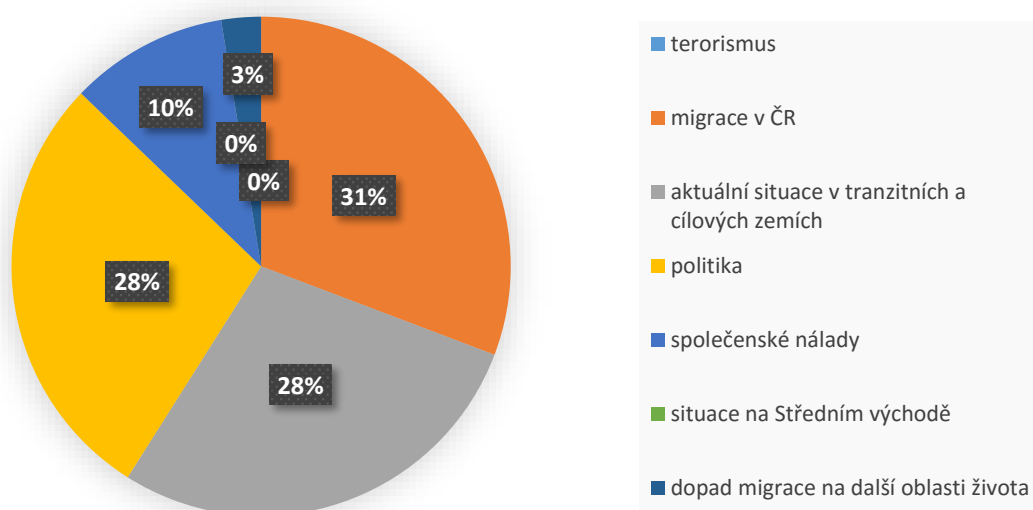
Časové rozložení příspěvků dle jednotlivých témat

Příspěvky tematizující migraci

Migraci (jako hlavní či vedlejší téma) explicitně zmiňuje 39 příspěvků. Většina těchto zpráv přitom spadá do kategorií „migrace v ČR“ (resp. integrace křesťanů z Iráku, které se věnuje 11 z 12 zařazených příspěvků), „aktuální situace v tranzitních a cílových zemích“ (vesměs situace v Řecku) a „politika“.

Témata příspěvků s migrační agendou

Téma	Počet příspěvků	Podíl
Migrace v ČR	12	31%
Aktuální situace v tranzitních a cílových zemích	11	28%
Politika	11	28%
Společenské nálady	4	10%
Dopad migrace na další oblasti života	1	3%
Terorismus	-	-
Situace na Středním východě	-	-
Celkem	39	100%

Ani jeden z příspěvků, které se dominantně soustředily na problematiku terorismu a dění na Středním východě, přitom migraci žádným způsobem nereflektoval.

Související agenda

Všechny příspěvky o terorismu a působení tzv. Islámského státu na Středním východě proto najdeme v související agendě. Zhruba polovina zpráv zpracovávajících téma terorismu (11) se zaměřuje na útoky v Bruselu, ke kterým došlo 22. března, tedy necelý týden před začátkem sledovaného období, případně se vrací k souvisejícím listopadovým pařížským útokům. Nemalá část zpráv (8) pak rozebírá možné teroristické hrozby, např. výzvu ze strany tzv. Islámského státu k útoku na sídlo německé kancléřky Merkelové, nedostatečně zabezpečené jaderné zbraně v Belgii, či třeba různá bezpečnostní opatření při sportovních akcích v ČR i v Evropě. Co se týče mimoevropského prostoru, zprávy se v souvislosti s problematikou terorismu věnovaly pouze útoku v pákistánském Láhauru a únosu egyptského letadla. Uvedený únos však, jak vyšlo najevo, neměl „islamistické“ pozadí („Podle vyjádření egyptského ministerstva zahraničí to nebyl terorista, ale idiot“)².

Téma	Počet příspěvků	Podíl
------	-----------------	-------

² Příspěvek č. 6 „Únos egyptského letadla: Muž vyhrožoval výbuchem bomby“, 29. 3. 2016

Terorismus	21	88%
Situace na Středním východě	3	13%
Celkem	24	100%

Tři příspěvky pak diváky informovaly o vývoji dění v Sýrii a Iráku, konkrétně o bojích s tzv. Islámským státem. Dvě ze zpráv se přitom zmiňují i o dopadech války na místní obyvatelstvo:

„Irácké město Šaddád se vzpamatovává z kruté tříleté vlády teroristů. Děti si můžou zase bezstarostně hrát v ulicích. Domů se vrátilo kolem 5 tisíc lidí. Před válkou jich tu žilo třikrát tolik.“³

„Vyděšení obyvatelé utíkají před leteckými útoky. Mezi zraněnými jsou i děti. Podle pozorovatelů při bombardování nedaleko Homsu zemřeli dva lidé. Aktivisté tvrdí, že na obydlené oblasti dopadly barelové bomby. Ty jsou kvůli malé přesnosti a velkému množství výbušnin zakázané Rezolucí rady bezpečnosti OSN.“⁴

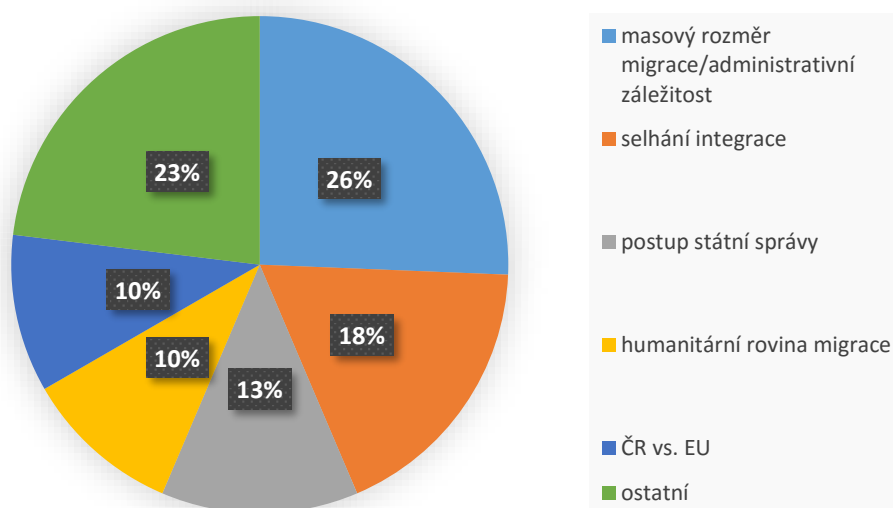
Následující část analýzy, věnovaná rámování zpravodajského obsahu a detailnímu kvalitativnímu rozboru, se zaměří pouze na ty z příspěvků (celkem 39), které migraci explicitně tematizují.

Migrační problematika a její rámování

Mediální obraz probíhajících událostí je do značné míry formován **rámci**, které provozovatel k jejich uchopení užívá. Jedna událost může být v důsledku rozdílného rámování příjemci zpráv interpretována zcela odlišnými, někdy i protikladnými, způsoby. Volba rámce pak samozřejmě určuje i to, jaké informace provozovateli za zveřejnění vůbec stojí.

Na úrovni jednotlivých příspěvků jsme identifikovali poměrně velké množství užitých rámců. Zvolenou mediální strategií pak vystihují především ty nejčtetnější, a to: „masový rozměr migrace/administrativní záležitost“, „selhání integrace“, „postup státní správy“, „humanitární rovina migrace“ a „ČR vs. EU“.

Nejfrekventovanější rámce příspěvků

³ Příspěvek č. 5 „Islámský stát v Sýrii ztrácí dobytá území“, 29. 3. 2016

⁴ Příspěvek č. 54 „Syrský konflikt se před volbami opět vyostřil“, 12. 4. 2016

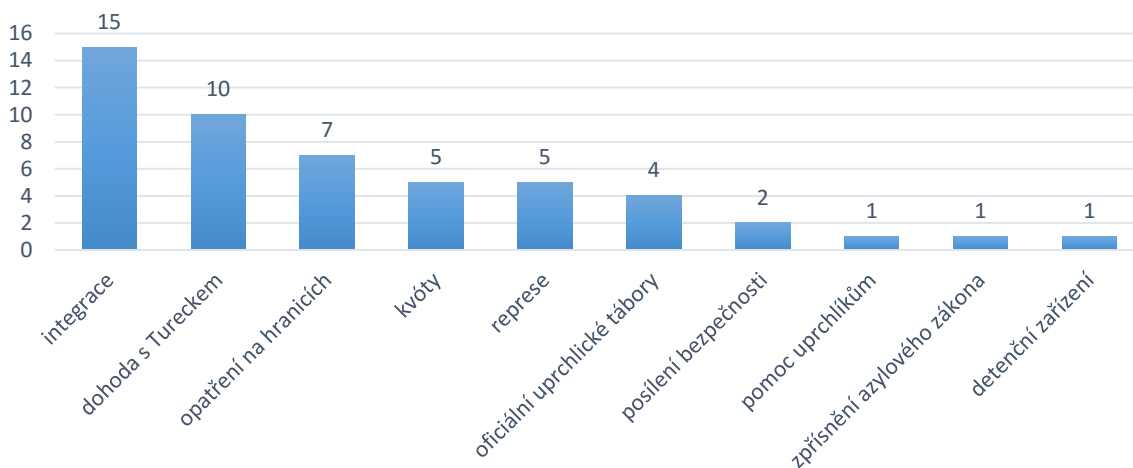
Zpravodajství ve sledovaném období problematiku migrace prezentovalo převážně jako **administrativně-bezpečnostní problém**. Příspěvky, které opisovaly dění v evropských tranzitních zemích, akcentovaly **masový rozměr migrace**, resp. řešení spočívající v získávání kontroly pomocí omezení pohybu migrujících (realizace dohody s Tureckem). Tato rétorika byla místy „změkčována“ odkazy na **humanitární rovinu tzv. migrační krize**. Zprávy v takových případech upozorňovaly na překerní situaci migrujících, hovořily o pomoci migrantům či o kritice postupu evropských úřadů.

Jedním z nejvýraznějších témat daného období se stalo dění okolo projektu nadačního fondu Generace 21, který zajišťoval přesídlení křesťanských uprchlíků z Iráku a jejich integraci v České republice. Příspěvky, které tuto problematiku zpracovávaly, vesměs zdůrazňovaly **selhávání integračního procesu**. Zprávy, které se soustředily na informování o **postupu českých úřadů**, pak mívaly tendenci nekriticky přejímat vyjádření z oficiálních zdrojů.

V průběhu monitorovaného období byly Evropskou komisí předloženy další z návrhů na přerozdělování uprchlíků v rámci Evropské unie (tzv. uprchlické kvóty). Zpravodajství o této záležitosti hovořilo opakovaně, přičemž divákům zprostředkovávalo zejména **perspektivu vrcholných domácích politiků**, resp. jejich odmítavá stanoviska ke jmenovaným návrhům. Hledisko evropských institucí zůstalo značně upozaděné.

O pojmenování **příčin migrace** se zpravodajství pokoušelo v 5 příspěvcích (13%). Šlo ovšem o pouhé letmé zmínky ohledně války v Sýrii a hrozby ze strany tzv. Islámského státu. Tomu odpovídala i možná **řešení** situace, kterých si relace ve sledovaném období všimla. Ačkoli nějaký typ řešení tematizovala drtivá většina příspěvků (95%), jednalo se vždy o řešení spjatá s důsledky tzv. migrační krize.

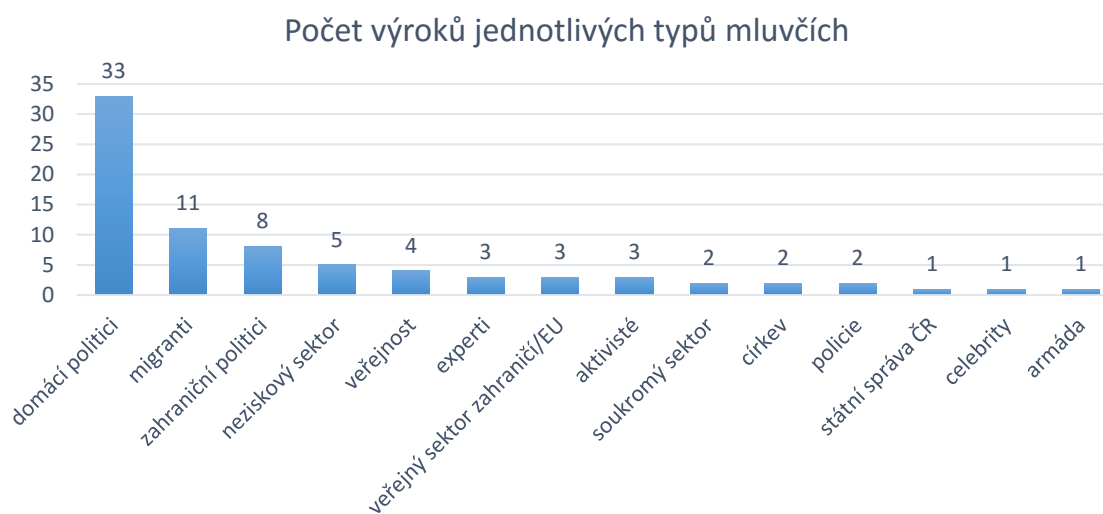
Řešení tzv. migrační krize zmiňovaná ve zpravodajství (na počet příspěvků)

Řešením, které příspěvky diskutovaly nejčastěji, byla integrace migrujících osob v cílové zemi (15 příspěvků). Toto téma bylo přitom zasazeno do specifického kontextu. Až na tři případy se dané zmínky vztahovaly k integraci uprchlíků z Iráku v České republice. Jak jsme již uvedli, tyto zprávy se intenzivně věnovaly zejména odchodu některých Iráčanů z naší země a integraci tak prezentovaly jako neúspěšnou. Dále se zprávy vyjadřovaly především k dohodě Evropské unie s Tureckem (dohoda o navrácení migrujících do Turecka), opatřením na hranicích (ochrana či uzavření hranic), kvótám (aktuální návrhy na přerozdělování uprchlíků v rámci EU) a různým represivním zásahům.

Rozvržení témat a rámců koresponduje i s volbou **mluvčích**, kteří dostali v monitorovaném období prostor, aby se k otázkám spojeným s migrací vyjádřili. Mezi využitými přímými zdroji jednoznačně převládali domácí politici. Za nimi, ovšem s citelným odstupem, následovali samotní migrující (11 výroků⁵ oproti 33 výrokům českých politiků). Vyjádření zahraničních politiků, kteří byli třetí v pořadí, byla zařazována už poměrně zřídka (8 výroků). To bylo dáno jednak zvolenými tématy (odchod iráckých uprchlíků z ČR), tak přístupem k mezinárodně politickým otázkám (např. problematika kvót byla rámována jakožto spor České republiky s institucemi Evropské unie).

Výběr typů mluvčích lze pokládat za poměrně úzký. Další relevantní aktéři (např. experti nebo zástupci neziskového sektoru, ale i běžní občané) získali jen málo příležitostí ve zpravodajství k tématu migrace promluvit.

Vůbec nejvytíženějším mluvčím byl ministr vnitra Milan Chovanec (ČSSD), a to jak podle počtu výroků (12), tak z hlediska celkové stopáže promluv. Jeho komentáře se, až na jeden případ, vztahovaly k problematice integrace iráckých uprchlíků. Ostatní mluvčí, kteří dostali prostor k vyjádření opakovaně, už hovořili maximálně dvakrát nebo třikrát, v souhrnu vždy po dobu kratší než jednu minutu. Vesměs se přitom jednalo o politiky tuzemských parlamentních stran, kteří se, vedle odchodu Iráčanů z ČR, nejčastěji vyjadřovali k otázce tzv. uprchlických kvót. Mezi těmito 11 nejfrekventovanějšími mluvčími nefiguroval žádný politik ze zahraničí či z evropských institucí.

Jméno	Kategorie	Počet výroků	Stopáž	Témata
Milan Chovanec	Politik/ČSSD	12	00:04:50	Integrace křesťanů z Iráku (11x) Kvóty (1x)
Bohuslav Sobotka	Politik/ČSSD	3	00:00:26	Kvóty (1x) Dohoda s Tureckem (1x) Přijímání uprchlíků v ČR (1x)
Petr Fiala	Politik/ODS	3	00:00:26	Integrace křesťanů z Iráku (2x) Kvóty (1x)
Olga Pavlů	Aktivistka	3	00:00:13	Útok na rodinné centrum Kašpárek (3x)
Andrej Babiš	Politik/ANO	2	00:00:29	Integrace křesťanů z Iráku (1x)

⁵ Mezi oslovenými byla pouze jedna žena.

				Kvóty (1x)
Miroslav Kalousek	Politik/TOP 09	2	00:00:20	Integrace křesťanů z Iráku (1x) Kvóty (1x)
Jiří Pospíšil	Politik/TOP 09	2	00:00:42	Integrace křesťanů z Iráku (1x) Kvóty (1x)
Marek Černochoch	Politik/Úsvit	2	00:00:16	Ochrana hranic (2x)
Papež František	Církev	2	00:00:29	Pomoc uprchlíkům (1x) Smrt uprchlíků (1x)
Martin Frýdl	Generace 21	2	00:00:22	Integrace křesťanů z Iráku (2x)
Jan Kubáček	Politolog	2	00:02:01	Volební preference (2x)

Z hlediska politických subjektů získali nejrozsáhlejší prostor (16 vyjádření) představitelé vládní ČSSD (zejména ministr vnitra M. Chovanec). Ze stran, které mají zastoupení ve Sněmovně, pak ve sledovaném období zcela absentovalo vyjádření politiků KSČM. Nutno ale dodat, že prezentované postoje subjektů k bytostně politickým otázkám, jako jsou např. tzv. uprchlické kvóty, byly napříč politickým spektrem prakticky shodné.

Politický subjekt	Počet výroků	Podíl	Témata
ČSSD	16	48%	Integrace křesťanů z Iráku (11x) Kvóty (2x) Přijímání uprchlíků v ČR (2x) Dohoda s Tureckem (1x)
TOP 09	5	15%	Integrace křesťanů z Iráku (3x) Kvóty (2x)
ODS	4	12%	Integrace křesťanů z Iráku (2x) Kvóty (2x)
Úsvit	4	12%	Ochrana hranic (4x)
ANO	3	9%	Integrace křesťanů z Iráku (2x) Kvóty (1x)
KDU-ČSL	1	3%	Integrace křesťanů z Iráku (1x)
Celkem	33	100%	

Níže pak uvádíme kompletní seznam všech tuzemských politických mluvčích, kteří migrační problematiku komentovali.

Jméno	Politický subjekt	Počet výroků
Milan Chovanec	ČSSD	12
Bohuslav Sobotka	ČSSD	3
Petr Fiala	ODS	3
Andrej Babiš	ANO	2
Miroslav Kalousek	TOP 09	2
Jiří Pospíšil	TOP 09	2
Marek Černochoch	Úsvit	2
Jana Černochochová	ODS	1
Martin Stropnický	ANO	1
Marek Ženíšek	ODS	1
Jiří Dienstbier	ČSSD	1
Pavel Bělobrádek	KDU-ČSL	1
Miroslav Lidinský	Úsvit	1
David Kádner	Úsvit	1

Zahraniční političtí mluvčí byli, kromě dvou tureckých politiků, reprezentanty států Evropské unie či samotných evropských institucí. Přestože relace opakovaně diskutovala otázku tzv. uprchlických kvót, byl do zpráv zařazen pouze jediný výrok zahraničního politika, který se k danému tématu vázal. Polská

premiérka Beata Szydlo, která o kvótách hovořila, navíc sdílí shodný (odmítavý) postoj k přerozdělovacímu mechanismu jako oslovení čeští politici.

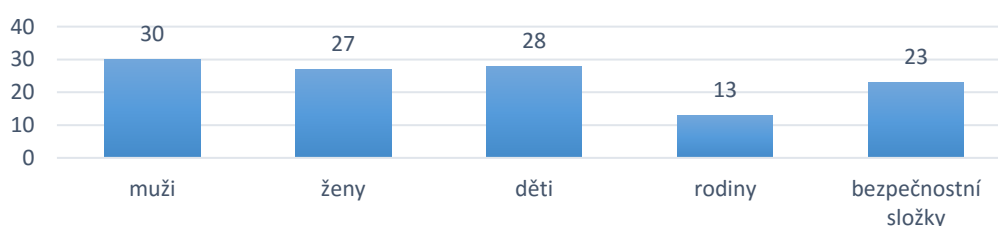
Stát	Počet výroků	Podíl	Témata
Německo	2	25%	Situace v cílových zemích (1x) Přijímání uprchlíků (1x)
Turecko	2	25%	Dohoda s Tureckem (2x)
EU	2	25%	Situace v tranzitních zemích (2x)
Francie	1	13%	Přijímání uprchlíků (1x)
Polsko	1	13%	Kvóty (1x)
Celkem	8	100%	

Jmenovitě dostali ve vysílání prostor následující zahraniční politici:

Jméno	Stát	Počet výroků
Thomas de Maiziere	Německo	1
Helmut Kohl	Německo	1
Mustafa Tosun	Turecko	1
Ahmet Davutoglu	Turecko	1
Donald Tusk	EU	1
Federica Mogherini	EU	1
Francois Hollande	Francie	1
Beata Szydlo	Polsko	1

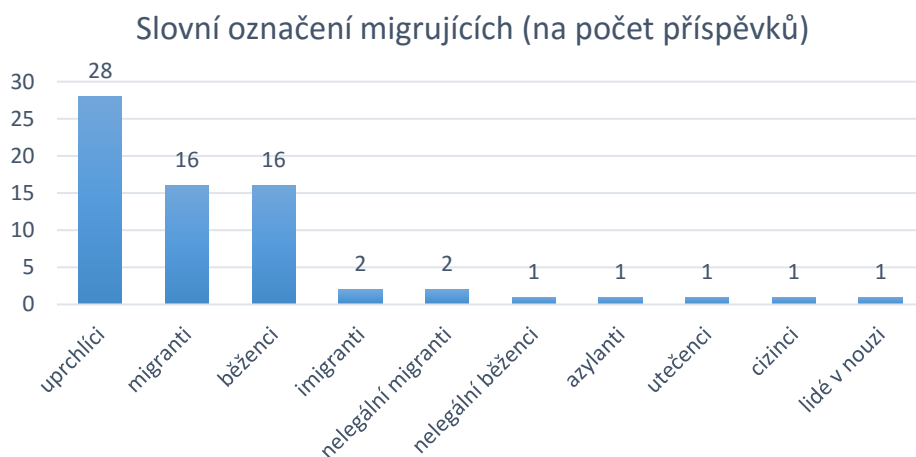
Vizuální složka sledovaných zpráv ve velké míře využívala převzaté agenturní záběry. Časté přitom bylo opakování totožných obrazových sekvencí u různých příspěvků. Tato praxe se týkala především zahraničních zpráv, protože např. do tranzitních zemí (Řecko apod.) provozovatel své štáby nevysílal (zprávy sestavené výhradně z převzatých informací tvořily 97% zahraničního zpravodajství věnovaného migraci). Migrující tu byli obvykle vizualizováni jako pestrá směs osob (mužů, žen i dětí) pobývajících v uprchlických táborech. Relativně četné záběry rodin se často vztahovaly ke zprávám o odchodu iráckých uprchlíků z ČR (z jejich zařazení proto nelze usuzovat na snahu o vytváření pozitivnějšího obrazu migrujících). V záběrech se hojně objevovaly také bezpečnostní složky (především policie), které na migranty dohlížely, přepravovaly je z místa na místo, potlačovaly nepokoje v provizorních tábořištích apod.

Vizuální zobrazení migrujících (na počet příspěvků)

Pro **pojmenování migrujících** byl nejčastěji volen výraz „uprchlíci“, následovaný označeními „migranti“ a „běženci“. S nejméně používanými slovy zpravodajství zpravidla nakládalo jako se synonymy a k obměnám přistupovalo čistě ze stylistických důvodů, přestože jejich obsah totožný není (např. „migrant“ je širší pojem než „uprchlík“). Nicméně, v některých případech docházelo k záměrnému slovnímu rozlišování migrujících. Např. když zpráva hovoří o navrácení neúspěšných žadatelů o azyl z Řecka do Turecka, mohou být tyto osoby klasifikovány jako „nelegální“ („V přístavu protestovalo jen

několik aktivistů, podle nichž je dohoda o odsunu nelegálních běženců protiprávní⁶). Za „nelegální migranty“ redakce označuje také osoby, které byly na území České republiky zadrženy a umístěny v detenčních zařízeních. Oproti tomu, iráčtí křesťané, kteří získali azyl, jsou nazýváni „uprchlíky“ („Česká republika patrně není místem, kde by chtěli zůstat uprchlíci ani nelegální migranti“⁷).

Nyní přejdeme k podrobnějšímu (kvalitativnímu) rozboru jednotlivých tematických okruhů migrační agendy.

Migrace v ČR

Integrace křesťanů z Iráku

Integraci iráckých uprchlíků v České republice, potažmo zejména odchodu některých z nich, se jako svému hlavnímu tématu věnovalo celkem 11 zpravodajských příspěvků. Zprávy se vesměs zabývaly aktuálním vývojem situace. Přinášely informace o tom, že se některé z rodin azylantů rozhodly opustit republiku (odjezd do Německa či návrat do Iráku), o administrativních komplikacích při jejich navrácení z Německa či o pozastavení a následném ukončení projektu přesídlení, který realizoval nadační fond Generace 21.

Zpravodajství tedy reflektovalo především **selhání**, ke kterým v průběhu **integračního procesu** docházelo.

Hlavní rámec příspěvku	Migrující jako ...	Počet příspěvků	Podíl
Selhání integrace	Nevděční a nespolehliví klienti/objekt migrační politiky	6	55%
Postup státní správy	Objekt migrační politiky/administrativní problém	5	45%
Celkem		11	100%

Redakce se odvolávala zejména na vyjádření ministra vnitra Milana Chovance, který v dané věci volil nekompromisní postup. V tomto kontextu pak do vysílání zařazovala i výroky politiků dalších parlamentních stran, kteří prezentovali obdobně negativní postoje vůči odcházejícím Iráčanům.

⁶ Příspěvek č. 24 „Plán mezi Evropskou unií a Tureckem“, 4. 4. 2016

⁷ Příspěvek č. 58 „Uprchlíká krize přestává být v Česku krizí“, 15. 4. 2016

⁸Pavčina KOSOVÁ, redaktorka

Ministr vnitra Milan Chovanec už pozastavil program na přemísťování křesťanských uprchlíků z Iráku do Česka. A teď se rozpoutala diskuse, zda bude pokračovat.

Martin STROPNICKÝ, ministr obrany /ANO/

Já bych jako nedělal nějaké ukvapené rozhodnutí, ale rozhodně se to, ten výběr musí být ještě pečlivější. Mě to hrozně, tudle to, se přiznám, namíchlo. Věděli do čeho jdou a já v tomhle se naprosto ztotožňuji s tím, co jsem slyšel od jiných členů vlády, že nejsme cestovka.

Miroslav KALOUSEK, předseda strany /TOP 09/

Pozastavení je v pořádku a teď lépe prověřujme, kdo tu pomoc opravdu potřebuje.

Petr FIALA, předseda strany /ODS/

To řešení, že sem budeme přijímat lidi, kteří jsou postiženi válečnými konflikty na Blízkém východě asi všichni tušíme, že není to správné.

Ve zprávách, které se k tématu vztahovaly, se objevily pouze dva výroky samotných iráckých uprchlíků. Jednalo se přitom o archivní vyjádření, která měla ilustrovat změnu postojů Iráčanů, případně jejich neupřímnost.

⁹Martin POUVA, moderátor

Bydleli v Okrouhlíku nedaleko Jihlavy a původně chtěli žít v České republice. Ministr vnitra Chovanec už pozastavil program přesídlování křesťanů z Iráku do Česka. Právě díky němu se k nám tahle skupina dostala.

Kristina KLOUBKOVÁ, moderátorka

A čeští politici začínají uvažovat o tom, zda má tento program vůbec smysl.

osoba

Vyspali jsme se dobře, líbí se nám tu.

osoba

Líbí se mi ta řeč. Chtěla bych se jí naučit.

Pavčina KOSOVÁ, redaktorka

To tvrdili křesťanští uprchlíci z Iráku ubytovaní v Okrouhlíku u Jihlavy ještě na konci ledna. Po pár týdnech se ale situace změnila. Okrouhlík opustili už v pátek.

---

⁸ Příspěvek č. 22 „Německá policie zadržela běžence na útěku z Česka (1)“, 3. 4. 2016

⁹ Příspěvek č. 22 „Německá policie zadržela běžence na útěku z Česka (1)“, 3. 4. 2016

V rámci takto laděných příspěvků byli uprchlíci, i ze strany redakce, vykreslováni jako **nevděční jedinci**, kteří pohrdli nabízenou pomocí.

„Šestnácti běžencům ještě před jejich odjezdem dokázali sehnat dva obecní byty, které přidělil brněnský magistrát, jenže místo vděku skupina odjela do Prahy, kde požádali o navrácení svých pasů a policisté je pak zadrželi těsně před německými hranicemi.“¹⁰

Jedna z reportáží byla zaměřena na přítomnost migrujících v České republice obecně, resp. spíše na jejich nepřítomnost (poukazovala např. na nízké počty osob v detenčních zařízeních). Odchod části křesťanských uprchlíků tu měl demonstrovat nezáměr migrujících o Českou republiku jakožto o cílovou zemi („*Iráčané si během dne znovu v Česku zažádali o azyl. Česká republika patrně není místem, kde by chtěli zůstat uprchlíci ani nelegální migranti.*“¹¹). Ačkoli další skupiny Iráčanů v ČR zůstaly, odchod některých zde byl prezentován jako projev selhání integrace obecně.

To ale neznamená, že by zprávy na informování o ostatních skupinách iráckých uprchlíků zcela rezignovaly. Redakce např. uvedla, že integrace v jiných lokalitách probíhala v dané době de facto neproblematicky.

¹²Kristina KLOUBKOVÁ, moderátorka

Nadační fond Generace 21 do Česka přivezl několik desítek křesťanských uprchlíků z Iráku. Aby si zvykli na život u nás, rozmístili je do několika zařízení po celé republice. Jak jsme viděli, skupina uprchlíků, která byla na Jihlavsku, nebyla spokojena. Ve vysílání teď vítám kolegu Davida Pika, který zjišťoval podrobnosti o dalších skupinách. Davide, jak je to tedy s ostatními křesťanskými uprchlíky u nás?

David PIK, redaktor

Dobrý večer. Tak, nadační fond Generace 21 k nám do Česka přivezla celkem 89 křesťanských uprchlíků z Iráku a rozvezla je kromě Okrouhlíku u Jihlavy do dalších podobných zařízení po celé republice, a to v Praze, v Brně a v Soběšovicích na severní Moravě. No a kromě těch 25 lidí, kteří, které jste teď viděli, kteří chtěli odcestovat včera z Jihlavska do Německa, tak ale jinde téměř problémy nejsou. Pouze, jak už bylo zmíněno, tak v brněnské skupině uprchlíků chce jedna rodina, celkem 8 lidí se vrátit zpátky do Iráku, a to kvůli stesku prarodičů po rodné vlasti. Jinak ale v pražské skupině a také v soběšovické skupině by žádné podobné problémy být neměly.

Další z příspěvků pak zároveň zohlednily i motivaci odcházejících uprchlíků. Resp. důvody k jejich odchodu (např. stesk po rodné zemi) prezentovaly z hlediska redakčních komentářů neutrálně, nedevalvovaly je jako pouhé výmluvy apod.

„Ještě před tím, než o konci přesídlovacího projektu rozhodla vláda, tak z něj na vlastní žádost vystoupila tato osmičlenná irácká rodina. Stýskalo se jim po domově a cestu si rodina zaplatila sama.“¹³

Nezanedbatelná část zpráv přitom byla převážně informativního charakteru. Jednalo se obvykle o ty příspěvky, které mapovaly **aktuální postup úřadů**, ať už na české nebo na německé straně. Tyto zprávy se obvykle opíraly výhradně o vyjádření a stanoviska vládních představitelů a zástupců státní správy. Iráčané zde figurovali pouze jako **pasivní objekt migrační politiky**.

¹⁰ Příspěvek č. 61 „Iráčtí křesťané zpátky v tábore v Zastávce u Brna“, 16. 4. 2016

¹¹ Příspěvek č. 58 „Uprchlíká krize přestává být v Česku krizí“, 15. 4. 2016

¹² Příspěvek č. 23 „Německá policie zadržela běžence na útěku z Česka (2)“, 3. 4. 2016

¹³ Příspěvek č. 37 „Vláda ukončila program přesídlování“, 7. 4. 2016

¹⁴Renáta CZADERNOVÁ, moderátorka

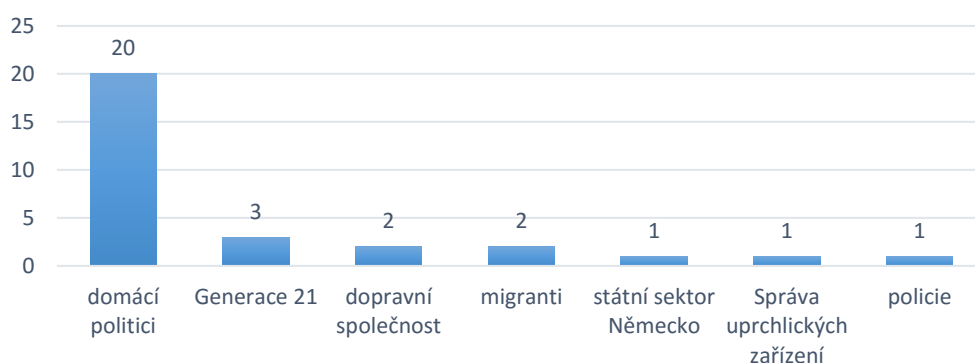
České úřady stále čekají, až Německo vyjasní právní postavení 25 iráckých křesťanů, kteří se v minulém týdnu na vlastní pěst vydali právě do Německa.

redaktor

Německo sice už oficiálně požádalo, aby Česko přijalo Iráčany zpět. České úřady ale zatím čekají, až německá strana vyhotoví potřebné dokumenty. V Česku by případně mohli požádat znovu o azyl, ale podle ministra vnitra Chovance by také mohli být deportováni zpátky do vlasti, odkud se díky nadačnímu fondu Generace 21 dostali do Česka.

Z hlediska zvolených mluvčích tématu zcela dominovali domácí politici (zejména ministr vnitra Milan Chovanec). Zástupci nadačního fondu Generace 21 se vyjádřili pouze třikrát a samotní migrující dvakrát, přičemž se jednalo o archivní, nikoli aktuální, vyjádření (viz výše).

Integrace křesťanů z Iráku - mluvčí

Mluvčí nejčastěji formulovali negativní postoje vůči migrujícím (12 výroků). V šesti případech bylo vyznění výpovědí ambivalentní a pouze dvě výpovědi by se daly označit za pozitivní (i zde však šlo o archivní vyjádření, kdy premiér Bohuslav Sobotka a ministr pro lidská práva Jiří Dienstbier v září 2015 komentovali potenciální přijímání uprchlíků). U osmi výroků nebylo možné postoj mluvčího specifikovat.

Cvičení bezpečnostních složek

Jeden z domácích příspěvků diváky informoval o armádním **cvičení ostrahy státních hranic** v Jihomoravském, Zlínském a Moravskoslezském kraji. Jednalo se přitom o ryze informativní stručnou čtenou zprávu, kterou lze vzhledem ke zvolenému tématu zařadit mezi příspěvky ukotvené v administrativně-bezpečnostním rámci.

¹⁵redaktor

Vojáci dnes od rána nacvičovali ostrahu hranic. Manévry měly prověřit jejich dojezdové časy k místům

¹⁴ Příspěvek č. 47 „Uprchlíci jsou stále v Německu“, 10. 4. 2016

¹⁵ Příspěvek č. 28 „Nácvik ostrahy hranic“, 5. 4. 2016

společných hlídek s policisty v případě náhlé migrační krize. V Jihomoravském, Zlínském a Moravskoslezském kraji se ho zúčastnilo asi 150 vojáků.

Aktuální situace v tranzitních a cílových zemích

Na aktuální vývoj situace zejména v tranzitních zemích se zaměřilo celkem 10 příspěvků (28% zpráv, které obsahovaly zmínky o migraci). Pozornost byla věnována především událostem v Řecku, potažmo na **řecko-makedonské hranici**, kde migrující uvízli po uzavření tzv. balkánské cesty (v improvizovaném uprchlickém táboře u městečka Idomeni). Zpravodajství se dotklo také situace v dalších evropských zemích, např. v Itálii či Francii. O situaci v cílových zemích (např. ve Finsku) příspěvky pojednávaly pouze okrajově. V souvislosti s realizací dohody Evropské unie s Tureckem referovaly zprávy i o dění na tureckém území.

Všechny zprávy z této tematické kategorie vznikly na základě informací z externích zdrojů. Redakce nebyla přítomná na žádném z míst, o kterých zpravodajství referovalo. Provozovatel tak evidentně zahraniční zpravodajství o migrační problematice ve sledovaném období neřadil mezi své priority.

Převážná část příspěvků (7) byla vystavěna tak, že akcentovala zejména **masový rozměr migrace a administrativní procedury** zvládání tzv. migrační krize.

Hlavní rámec příspěvku	Migrující jako ...	Počet příspěvků	Podíl
Masový rozměr migrace/administrativní záležitost	Nezvladatelný „příliv“/ohrožení stability/zátěž/administrativní problém	7	64%
Humanitární rovina migrace	Potřební/trpící	3	27%
Jinakost migrujících	Bezohlední/narušitelé	1	10%
Celkem		10	100%

Osm z deseti příspěvků pracovalo s číselnými údaji o počtu migrujících. Metafory odkazující ke katastrofické symbolice se ale objevily pouze ve dvou zprávách. Zprávy hovořily o tom, že „příliv“ migrujících aktuálně zeslábl, přičemž ale neustále hrozí, že se počty příchozích znovu navýší.

„Příliv běženců do Německa letos výrazně pokles. Přes hranice s Rakouskem do země přichází už jenom kolem 200 lidí denně.“¹⁶

„Před uzavřením dohody Turecka s Evropskou unií se do Atén dostávaly stovky běženců denně. V uplynulém týdnu jich každý den byly jen desítky, U hranic Řecka s Makedonií ale nadále čeká přes deset tisíc lidí.“¹⁷

„Uprchlíků, kteří připlouvají do Řecka, ubývá. Odborníci varují, že si brzy začnou hledat nové cesty do Evropy. Stále více lidí se ale snaží přeplout do Evropy z Libye. Za jediný den zachránila pobřežní stráž v moři mezi Libií a italskou Sicílií 1500 běženců.“¹⁸

Za důvod (dočasněho) zklidnění situace byla zpravidla označována realizace **dohody Evropské unie s Tureckem**. Podle té měli být zpět do Turecka navraceni migranti, kteří do Řecka přicestovali po 20.

¹⁶ Příspěvek č. 39 „Řecko pokračuje v přesunu běženců do Turecka“, 8. 4. 2016

¹⁷ Příspěvek č. 3 „Dohoda EU s Tureckem začíná fungovat“, 28. 3. 2016

¹⁸ Příspěvek č. 9 „Uprchlická krize: běženci hledají cestu do Evropy“, 30. 3. 2016

březnu 2016, přičemž nepožádali o azyl nebo jim azyl nebyl udělen. Za každého navraceného syrského uprchlíka pak měl být z Turecka do Evropské unie přesídlen jiný Syřan (princip „jeden za jednoho“).

Na migrující zpravodajství nahlíželo jako na **administrativní problém**, který je možné prostřednictvím zmíněné dohody (alespoň částečně) vyřešit. Zároveň byli migranti prezentováni jako **zátěž**, která je přenášena z jedné země na druhou. Nutno však dodat, že realizace dohody nebyla vždy líčena jako zcela neproblematická. Zprávy zmiňovaly např. kontroverze spojené s **lidskoprávními otázkami** (podezření, že Turecko vrátí uprchlíky do Sýrie bez ohledu na zdejší bezpečnostní situaci).

¹⁹Vladimír KOUBA, redaktor

Vracení migrantů je součástí dohody mezi EU a Tureckem. Týká se to těch, kteří do Řecka přišli po 20. březnu, nepožádali o azyl nebo na něj nemají nárok. Pokud bude vrácen do Turecka Syřan, nahradí ho podle dohody jiný s nárokem na azyl. Limit je ale 72 tisíc Syřanů. Turci mají výměnou získat volný vstup do Schengenu a tři miliardy eur na pomoc uprchlíkům. V Turecku proti tomu na několika místech lidé protestovali. I v Dikili, kde má vzniknout hlavní tábor příchozích z Řecka.

Mustafa TOSUN, starosta Dikili

My lidé z Dikili jasně říkáme, trvalý ani dočasný tábor tu nechceme, žijeme z turismu a farmaření, a to utrpí.

Vladimír KOUBA, redaktor

Před uspěchaným vracením lidí do Turecka varují i organizace na ochranu lidských práv. Turecko podle nich není pro migranty bezpečnou zemí, je jich tam přitom více než 2,5 milionu. Amnesty International například tvrdí, že Turecko v rozporu se všemi mezinárodními dohodami donutilo už tisíce Syřanů k návratu do válkou zmítané země. Vladimír Kouba, televize Nova.

Jindy zprávy kritiku postupu úřadů tematizovaly spíše mimochodem, a to zejména ve chvíli, kdy tato kritika pocházela od lidí protestujících přímo v místě dění (tj. od občanských aktivistů).

„Nalodění více než stovky běženců se i přes původní obavy obešlo bez násilností a potyček. V přístavu protestovalo jen několik aktivistů, podle nichž je dohoda o odsunu nelegálních běženců protiprávní.“²⁰

Protestující, kteří nesouhlasili s přesunem migrujících z provizorního tábora v Idomeni do oficiálních uprchlických zařízení, pak byli označeni de facto za komplikaci úředního postupu.

„Práci řeckých úřadů teď ale komplikují aktivisté, kteří běžencům radí, aby neodcházeli. Svět si jich prý jinak přestane všímat.“²¹

S výjimkou jednoho příspěvku pracovaly všechny zprávy této tematické kategorie s motivem **nepokoju** souvisejících s deportacemi migrujících do Turecka, s pokusy překročit uzavřenou řecko-makedonskou hranici nebo se snahou řecké vlády přemístit migranty z Idomeni do oficiálních táborů.

²²Reynolds KORANTENG, moderátor

Dohodu mezi Evropskou unií a Tureckem si pochvaluje i německý ministr vnitra. Právě díky ní se podle něj

¹⁹ Příspěvek č. 20 „Uprchlická krize: běženci se bouří proti deportaci“, 2. 4. 2016

²⁰ Příspěvek č. 24 „Plán mezi Evropskou unií a Tureckem“, 4. 4. 2016

²¹ Příspěvek č. 27 „Řecko chce vystěhovat běžence z Idomeni“, 5. 4. 2016

²² Příspěvek č. 39 „Řecko pokračuje v přesunu běženců do Turecka“, 8. 4. 2016

podařilo snížit počet žádostí o azyl od migrantů přicházejících přes Balkán.

Maria JEVSTAFJEVA, redaktorka

Další desítky běženců bez nároku na azyl nastupují na loď, která je odveze zpátky do Turecka. Klidná reakce tohoto muže je spíš výjimkou. Většina běženců se deportaci brání.

Tasif, uprchlík z Pákistánu

Hodně lidí tady v táborech říká, že raději spáchají sebevraždu než se vracet.

²³Maria JEVSTAFJEVA, redaktorka

Makedonská policie se marně pokouší nastolit pořádek na hranici s Řeckem. Běženci se u Idomeny opět snaží překročit hranici. Tentokrát chtějí prorazit plot. Strážci zákona proti asi dvěma stovkám lidí nasazují ohlušující granáty a slzný plyn. Běženci prchají také před gumovými projektily. Mnozí v náručí nesou vyděšené děti. Na místě je řada raněných. Ty se ostatní snaží odnést do bezpečí. Jeden z uprchlíků se snaží útok odvrátit. Do ruky bere dýmovnici a vrací ji tam, odkud před chvilkou přiletěla. Od ostatních sklízí obrovský potlesk. V pohotovosti jsou také čeští policisté, kteří pomáhají makedonským úřadům s ostrahou hranice. Střeží i místa, kde migranti plot narušili. Běženci se prakticky dennodenně snaží přijít na způsob, jak obejít plot na řecko-makedonské hranici a dostat se dál do Evropy. Před necelým měsícem se nedaleko pokusili přebrodit řeku. Uprchlíci si hledají stále nové cesty, jak se dostat přes moře. Řecko, přes které loni do Evropy přišlo skoro 90 % běženců, kvůli probíhajícím deportacím do Turecka přestává být sázkou na jistotu. Převaděči se proto začínají zaměřovat na další středomořskou trasu Libye - Itálie. Maria Jevstafjeva, televize Nova.

Ačkoli bylo téma nepokojů velmi frekventované, redakce si obvykle udržovala odstup a o probíhajícím dění informovala poměrně neutrálně. Výjimku tvořil příspěvek²⁴, který se zaměřil na strategie migrujících při snaze o překročení řecko-makedonské hranice. Reportáž zdůrazňuje, jak migranti záměrně ohrožovali své vlastní děti (*„Nespokojení běženci volí často velmi nebezpečné způsoby boje s byrokracií nebo policisty. Například si berou jako rukojmí malé děti a riskují jejich životy.“*). Stejný příspěvek pak také líčí, jak migrující narušují život místních obyvatel. Vytváří tak obraz migrantů jako **bezohledných osob a původců problémů**.

Martina NÁŠELOVÁ, redaktorka

Úplně stejná situace panuje i na řecko-makedonské hranici. Utečenci se odsud také nechtějí hnout. Tím ale komplikují život některým z místních obyvatel.

Lazaros OULIS, majitel pole a zemědělec

Potřebuji tady pracovat, na mém vlastním poli. Opakuji, je to moje pole. To už tak dál prostě nejde.

Martina NÁŠELOVÁ, redaktorka

²³ Příspěvek č. 48 „Nepokoje v uprchlickém táboře“, 10. 4. 2016

²⁴ Příspěvek č. 36 „Uprchlíci stupňují protesty“, 7. 4. 2016

Farmář s uprchlíky problém nemá, údajně dokonce místním úřadům nabídl, že jim přenechá část pozemku pro stany, ty ale nakonec zabraly mnohem víc místa a jemu došla trpělivost. Martina Nášelová, televize Nova.

Humanitární rovinu migrace akcentovaly celkem tři příspěvky. Jeden z nich se kriticky dotýkal dohody s Tureckem, když prezentoval postoje řeckého rybáře, který zachraňuje migranty cestující přes moře. Dotyčný nesouhlasí s navrácením migrantů do Turecka a hájí jejich právo na „lepší budoucnost“.

²⁵Matěj SVITÁK, redaktor

S vracením nesouhlasí ani řecký rybář z Lesbosu Stratos Valamios. Už měsíce zachraňuje lidi plovoucí na chatrných člunech z Turecka do Evropy. Řecké úřady ho proto navrhly na Nobelovu cenu za mír.

Stratos VALAMIOS, rybář z ostrova Lesbos

Je mi stydno. Ti lidé sem přicházejí v naději na lepší budoucnost. Nemůžeme je považovat jen za zátěž a zbavovat se jich. Stejně zkusí přijít znovu. Domů teď nemůžou.

Zprávy informovaly také o kritice postupu makedonských úřadů ze strany řeckého premiéra a OSN. Šlo ale pouze o krátkou čtenou zprávu, která danou záležitost shrnula stručně a s odstupem.

²⁶redaktor

Řecko kritizuje Makedonii za postup makedonské policie vůči uprchlíkům. Ta proti nim včera na hranici použila slzný plyn a gumové projektily, když chtěli migranti prorazit plot. Řecký premiér Tsipras označil makedonské chování za ostudné. Ke kritice se přidala i OSN.

Vyznění třetího „humanitárního“ příspěvku je pak sporné. Reportáž líčí špatné podmínky v uprchlickém táboře v Idomeni. Uvádí to však v souvislosti s plány na vystěhování migrujících z tábora. Důraz na humanitární problémy tu tak spíše slouží k tomu, aby legitimizoval postup řeckých úřadů.

²⁷Petra MATÝSKOVÁ, redaktorka

Všudypřítomné bahno, nedostatek pitné vody, dlouhé fronty na jídlo. Tak vypadá život v provizorním uprchlickém táboře v Idomeni nedaleko řecko-makedonských hranic. Ve stanech tam už týdny přežívají tisíce běženců. Tamní úřady je přitom slíbily vystěhovat nejpozději do zítřka.

Mohamed, syrský uprchlík

Jsem tady sám bez rodiny už měsíc a osm dní. Vyspat se tady je problém. Není tu ani voda na mytí.

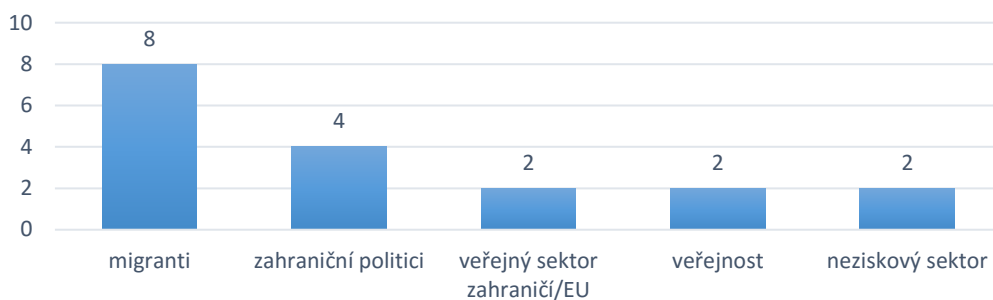
Nejfrekventovanějšími mluvčími, kteří komentovali aktuální dění v tranzitních (příp. cílových) zemích, byli samotní migrující. Ti se nejčastěji vyjadřovali k podmínkám, ve kterých jsou nuceni přebývat a k situaci, jíž čelí. Do daných zpráv byly zařazeny pouze čtyři výroky zahraničních a unijních politiků (Turecko 2x, EU 1x, Německo 1x).

²⁵ Příspěvek č. 32 „Uprchlíci protestují proti deportaci“, 6. 4. 2016

²⁶ Příspěvek č. 52 „Řecko kritizuje postup makedonské policie“, 11. 4. 2016

²⁷ Příspěvek č. 43 „Idomeni je stále plné uprchlíků“, 9. 4. 2016

Aktuální situace v tranzitních a cílových zemích - mluvčí

Politika

Do tematické kategorie „politika“ jsme zařadili poměrně pestrou směs příspěvků, které prioritně zpracovávaly nějaké politické téma související s problematikou migrace, resp. se zaměřovaly na jednání a stanoviska politických představitelů. Tato politická agenda se nejčastěji týkala otázky tzv. uprchlických kvót. Zpravodajství se mimoto zabývalo např. také dohodou Evropské unie s Tureckem, německou azylovou legislativou, či plány politiků na ochranu českých hranic.

Politicky relevantní tematika byla zpravidla nahlížena domácí optikou, což se nejvýrazněji projevilo při uchopení otázek okolo návrhů Evropské komise na přerozdělování uprchlíků.

Hlavní rámec příspěvku	Migrující jako ...	Počet příspěvků	Podíl
ČR vs. EU	Předmět vyjednávání a sporů/nežádoucí v ČR	4	36%
Mezinárodní spolupráce	Předmět politických jednání	2	18%
Masový rozměr migrace/administrativní záležitost	Nezvladatelný „příliv“/ohrožení stability/zátěž/administrativní problém	2	18%
Selhání integrace	Nevděční a nespolehliví klienti/objekt migrační politiky	1	9%
Protiimigrační politikou k volebnímu úspěchu	Klíčové volební téma	1	9%
Konspirace	Předmět spekulací/ohrožení stability	1	9%
Celkem		11	100%

Téma **tzv. uprchlických kvót** bylo rámováno jako **spor České republiky** (případně dalších nesouhlasících zemí) **s institucemi Evropské unie**. Redakce přitom divákům tlumočila pouze perspektivu české politické reprezentace, která systém kvót striktně odmítá. Opírala se především o stanoviska formulovaná premiérem Bohuslavem Sobotkou.

²⁸Kristina KLOUBKOVÁ, moderátorka

Pokud by Evropská komise prosadila trvalý mechanismus přerozdělování migrantů, není vyloučeno, že by se Česko bránilo žalobou. To dnes řekl premiér Bohuslav Sobotka a zároveň zdůraznil, že doufá, že trvalé kvóty v Evropské unii zavedeny nebudou. Sobotka věří, že se evropské země proti trvalému přerozdělování postaví a je

²⁸ Příspěvek č. 62 „Uprchlícké kvóty: Česko zvažuje soudní žalobu“, 17. 4. 2016

přesvědčený, že Evropa za uplynulý rok vystřízlivěla a na uprchlickou krizi v současné době nahlíží mnohem reálnějším pohledem.

Ze zahraničních politiků dostala prostor pouze polská předsedkyně vlády Beata Szydlo, která je s českou vládou ohledně kvót ve shodě.

²⁹Martin ŠNAJDR, redaktor

Premiéra Sobotku a delegaci ministrů jeho kabinetu na polském úřadu vlády uvítala malá vojenská přehlídka a úsměvy při představování zářily ze všech stran. Ještě povinné focení a jednání může začít. Řešily se mimo jiné i poslední návrhy Evropské komise na trvalé uprchlické kvóty.

Bohuslav SOBOTKA, premiér ČR /ČSSD/

Naší společnou klíčovou prioritou je zachování funkčního schengenského systému.

Beata SZYDLOVÁ, premiérka Polska

Naše stanovisko je stejné. V4 má konzistentní názor, jsme proti stálým kvótám.

Zpravodajství tematizovalo také propojení otázky odchodu části iráckých uprchlíků z České republiky s problematikou zavádění kvót. V rámci upoutávky na pořad Vaše téma (TN.cz) zazněl, bez jakékoli korekce, výrok europoslance Jiřího Pospíšila, který případ Iráčanů užíval jako argument proti kvótám.

³⁰Michaela ŠMÍDOVÁ, redaktorka

Tak hodnotí europoslanec Jiří Pospíšil rozhodnutí projekt na přesídlování iráckých křesťanů do Česka zastavit. To, že část z nich hledala azyl v Německu, je podle Pospíšila dalším důkazem, že plošný systém kvót pro uprchlíky nefunguje. A i proto jen kroutí hlavou nad nejnovějším návrhem Evropské komise, který kvóty dále rozšiřuje.

Jiří POSPÍŠIL, europoslanec /za TOP 09/

V létě Evropská komise a potom následně premiéři Evropská rada přijali rozhodnutí, že se takhle relokují po Evropě 160 tisíc uprchlíků. Po půl roce se ukázalo, že ze 160 tisíc lidí se podařilo takto přesídlit pouze kolem tisícovky. A Evropská komise místo, aby teda selským rozumem řekla: Tohle nefunguje, budeme tedy hledat jiné řešení, tak teď řekla: Ale my tento systém povinného přerozdělování do všech zemí Evropské unie chceme plošně a chceme natrvalo.

Dva z příspěvků zpracovávajících politickou agendu (jaderný summit pořádaný americkým prezidentem Barackem Obamou a návštěva rakouského prezidenta Heinze Fischera v České republice) akcentovaly především **spolupráci na mezinárodním poli**. Téma migrace však bylo v obou případech zmíněno letmo, reportáže ho dále nerozváděly. Ze zařazeného výroku premiéra Sobotky je patrné pouze to, že se na summitu v USA řešila otázka realizace dohody Evropské unie s Tureckem.

²⁹ Příspěvek č. 40 „Premiér řešil v Polsku běženeckou krizi“, 8. 4. 2016

³⁰ Příspěvek č. 38 „Jiří Pospíšil hostem pořadu Vaše téma na TN.cz“, 7. 4. 2016

„Prezident Fischer se sice přijel do Česka ve své funkci hlavně rozloučit, nicméně politické a ekonomické otázky v Praze řeší taky. Začal už při dnešní schůzce s prezidentem Zemanem. Řeč byla o migrační krizi nebo o ekonomice.“³¹

³²Tereza ŠNOBLOVÁ, redaktorka

Ještě před večerí se ale probírala i jiná témata, především s politickými kolegy z Evropy.

Bohuslav SOBOTKA, premiér ČR /ČSSD/

To, co bylo na té večerí určitě příjemné, bylo, že jsme ještě předtím, než začala, měli čas, abychom mluvili i o jiných tématech a mluvili jsme samozřejmě velmi intenzivně i s kolegy z Evropské unie. Mluvili jsme o tom, jak se daří realizovat dohodu s Tureckem.

Další dvě reportáže se pohybovaly v rámci **administrativně-bezpečnostního diskursu**, když rozebíraly politické návrhy na **obranu proti uprchlické „mase“**. První z nich přinesla informace o jednání sněmovního výboru pro bezpečnost. Ten se zabýval **ochranou českých hranic** v případě narušení schengenského prostoru. Slovo dostali zejména zástupci hnutí Úsvit.

³³Petr SUCHOŇ, moderátor

Jak ochránit české hranice v případě, že by se rozpadl Schengen? Přesně o tom dnes ve sněmovně jednal výbor pro bezpečnost spolu s vojáky a policisty. Závěr jejich jednání je jasný. Pokud padne vnější hranice Evropské unie, ty české by místo plotů měly střežit speciální drony a na tři tisíce pohraničních policistů.

Nikol KUDRNÁČOVÁ, redaktorka

Česká republika není v současnosti dostatečně chráněna. To dnes znělo Poslaneckou sněmovnou.

Miroslav LIDINSKÝ, předseda strany /Úsvit-NK/

V případě toho, že nám migrační trasy změní směr, tak česká policie ani ve spolupráci s armádou není dlouhodobě schopná tuto hranici chránit.

Marek ČERNOCH, poslanec /Úsvit-NK/

Všechny státy v Evropě si chrání hranice. Česká republika to nedělá.

Druhý z příspěvků se primárně nevěnoval migraci, nýbrž nadcházejícím podzimním **krajským a senátním volbám**, resp. shrnoval programové body jednotlivých kandidujících uskupení. U hnutí Úsvit šlo primárně o bezpečnostní otázky spojené s tzv. migrační krizí.

³⁴Michaela ŠMÍDOVÁ, redaktorka

Brusel je nám na nic, chceme ochranu hranic. Pod tímto heslem se chce prezentovat Úsvit.

³¹ Příspěvek č. 49 „Rakouský prezident dorazil do ČR netradičně vlakem (2)“, 11. 4. 2016

³² Příspěvek č. 15 „Jaderní summit u prezidenta Baracka Obamy (2)“, 1. 4. 2016

³³ Příspěvek č. 4 „Uprchlická krize: poslanci jednali o ochraně hranic“, 29. 3. 2016

³⁴ Příspěvek č. 46 „Politické strany se chystají na volby“, 10. 4. 2016

Marek ČERNOCH, předseda poslaneckého klubu /Úsvit/

Zřízení pohraniční stráže do hraničních krajů. Určitě tam bude zamezení zřizování detenčních zařízení. Máme v programu exekutory, stop nepromyšlené inkluzi.

Michaela ŠMÍDOVÁ, redaktorka

Rozpočet na kampaň má Úsvit nejskromnější, v řádu několika milionů. Michaela Šmídová, televize Nova.

O **volbách**, tentokrát však těch **prezidentských**, byl i další ze sledovaných příspěvků³⁵. Ten tematicky navazoval na zprávy o návštěvě rakouského prezidenta v České republice s tím, že Heinz Fischer vyzval Miloše Zemana k opětovné kandidatuře. Reportáž byla následována živým vstupem v podobě rozhovoru moderátora s politologem Janem Kubáčkem. Respondent zdůraznil, že za vysokou mírou podpory prezidenta Zemana stojí zejména jeho přístup k migraci, který prý není „*a-priori vítačský*“. To voličům údajně umožnilo zaujmout nezávislý postoj k přijetí či odmítnutí imigrace do ČR (Evropy).

Reynolds KORANTENG, moderátor

Pane Kubáčku, čím si vysvětlujete, že má prezident Miloš Zeman stabilně vysokou podporu voličů?

Jan KUBÁČEK, politolog

Tak bezesporu tím, že vlastně na počátku před nějakým rokem a půl byl jediným vrcholným českým politikem, který udržoval kritický, skeptický, respektive přinejmenším ne a-priori vítačský postoj k migraci, k uprchlíkům a azylové krizi, kterou začaly prožívat jednotlivé členské země Evropské unie. A tak trochu umožňoval běžným Čechům si vlastně svobodně myslet a svobodně rozhodnout, jestli chtějí podporovat migraci nebo chtějí být k ní opatrní nebo chtějí stát proti ní. To mnozí Češi vnímali, vítali, ocenili v preferencích a ukazuje se, že ten postoj se vyplatil, proto se vlastně dneska k prezidentu republiky Miloši Zemanovi přidávají další čelní politici. Ale jsou až druzí, třetí, desátí. Takže česká veřejnost oceňuje tu dlouhodobost postoje a to, že na jeho slova v mnoha ohledech došlo.

Oslovený politolog se dále domnívá, že v následujících volbách může Miloši Zemanovi konkurovat jen takový kandidát, který voličům nabídne de facto to samé, pouze v kultivovanějším balení.

„A v podstatě pokud by někdo vážně chtěl ohrožit Miloše Zemana v jeho kandidatuře, tak by musel zastávat mnohé stejné postoje, musel by se věnovat velice intenzivně migraci a tematicce bezpečnosti, ale musel by to prodávat jakoby kultivovaněji, příjemněji, přitom zároveň důvěryhodně a musel by mít za sebou bohatou životní zkušenost.“

Prostřednictvím redakčně nekorigovaného expertního komentáře tak zpráva de facto sděluje, že **protiimigrační politika** je **cestou k volebnímu úspěchu**, přičemž (alespoň v případě prezidentských voleb) alternativa prakticky neexistuje.

O čistě zahraničním politickém dění souvisejícím s migrací zpravodajství informovalo sporadicky. Výjimku tvořila čtená zpráva o návrhu německého ministra vnitra na zpřísnění **azylového zákona**. Zpráva se tak tematicky zaměřuje na potenciální **selhávání integrace** a represivní postup proti migrantům ze strany německé vlády.

---

³⁵ Příspěvek č. 53 „Druhá kandidatura Miloše Zemana na prezidenta? (1)“, 12. 4. 2016

³⁶Petr SUCHOŇ, moderátor

Německý ministr vnitra navrhuje zpřísnění azylového zákona. Chce tak bojovat proti běžencům, kteří se nechtějí integrovat. Migranti, kteří budou odmítat pracovní nabídky, by podle něj neměli získat povolení k trvalému pobytu.

redaktorka

Současné zákony umožňují azylantům získat povolení k trvalému pobytu po třech letech. Ministr vnitra by také chtěl úřadům umožnit, aby žadatelům o azyl určovali místo pobytu.

Na politické pozadí **dohody Evropské unie s Tureckem** se detailněji soustředila jedna reportáž. Ta se odvolávala na „německá média“, když konstatovala, že mimo aktuálně realizovanou dohodu uzavřela EU s Tureckem ještě „tajný plán“, podle kterého Evropa přijme mnohem vyšší počet Syřanů z tureckých uprchlických táborů.

„Turecko a Evropská unie podle německých médií uzavřely tajný plán na řešení migrační krize. Evropské země by v jeho rámci měly ročně přijmout čtvrt milionu běženců z tureckých uprchlických táborů. Přerozdělit by si je poté měly jednotlivé členské státy. V rámci dohody, která začala fungovat, přitom Evropská unie měla přijmout nanejvýš 70 tisíc Syřanů.“³⁷

O která média se jedná, se však z reportáže nedozvíme. Příspěvek dále cituje vyjádření předsedy think-tanku Evropská iniciativa pro stabilitu Geralda Knause („*Turecká strana očekává, že Evropa začne během pár týdnů s přijímáním 250 tisíc uprchlíků ročně.*“). Není ale zjevné, odkud tato citace pochází (příspěvek neuvádí žádný zdroj). Z hlediska zdrojování je tedy reportáž zcela netransparentní. Příspěvek si sice od prezentovaných informací udržuje odstup (nepředkládá je jako nezpochybnitelná fakta, ale jako názory z nespécifikovaných médií), ovšem svým bulvárním přístupem přesto napomáhá k šíření **spekulací (konspirací)**, které mohou mít značný dopad na veřejné mínění v otázce současné evropské migrační politiky.

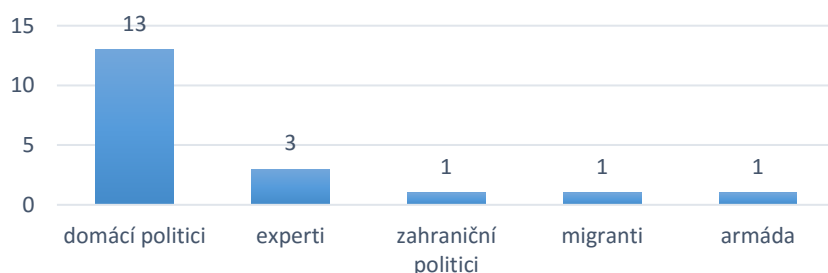
Ze struktury mluvčích je patrné, že zpravodajství politické otázky související s migrací vztahovalo prakticky výhradně k domácímu politickému kontextu. Vedle 13 českých politiků (Úsvit 4x, ČSSD 3x, TOP09 3x, ODS 2x, ANO 1x) promluvila už pouze polská premiérka Beata Szydlo, která svým výrokiem stvrdila odmítavý přístup české vlády k zavedení tzv. uprchlických kvót. Relativně nejširší prostor, který získali zástupci hnutí Úsvit, je dán strukturou reportáže o jednání sněmovního výboru pro bezpečnost, kde hovořili téměř výhradně poslanci jmenovaného politického subjektu.

---

³⁶ Příspěvek č. 7 „Německý ministr chce zpřísnit azylový zákon“, 29. 3. 2016

³⁷ Příspěvek č. 50 „Uprchlická krize: média spekulují o tajném plánu“, 11. 4. 2016

Politika - mluvčí

Společenské nálady

Kategorie „společenské nálady“ shrnuje příspěvky, které se dotýkají toho, jak na migraci reagují některé společenské skupiny nebo významné osobnosti veřejného života.

Hlavní rámec příspěvku	Migrující jako ...	Počet příspěvků	Podíl
Humanitární rovina migrace	Potřební/trpící	1	25%
Jinakost migrujících	Bezohlední/narušitelé	1	25%
Problém s extremismem	Objekt nenávisť	1	25%
Spor	Jedna z agresivních skupin/nežádoucí	1	25%
Celkem		4	100%

Kupříkladu jedna z reportáží mapovala **návštěvu papeže Františka** v uprchlickém táboře **na ostrově Lesbos**. Příspěvek měl výrazně **humanitární vyznění**. Prostřednictvím redakčních komentářů i přímých výpovědí zprostředkoval postoje papeže, který upozornil na utrpení a smrt migrujících a vyzval Evropu, aby projevila soucit, přičemž 12 muslimských migrantů odvezl s sebou do Říma. Příspěvek dále upozorňuje na nebezpečí, kterému jsou vystaveni migrující, kteří podstupují cestu přes moře z Libye do Itálie.

³⁸Matěj SVITÁK, redaktor

Na Lesbos pořád připlouvají další uprchlíci. Přes řecké ostrovy jich za poslední rok prošlo přes milion. Mnozí cestou zahynuli, a to většinou na chatrných loďkách. Právě u moře papež uctil jejich památku.

papež František

Vidíme nejvážnější humanitární krizi od druhé světové války. Vidíme mnoho trpících lidí, kteří museli utéct a nevědí, kam jít. A vidíme také velký hřbitov - moře.

Oproti tomu reportáž o současné kondici zpěváka **Karla Gotta** vyznívá pro migrující o poznání hůře. Příspěvek se nevěnuje primárně migraci, ale zdravotnímu stavu, aktivitám a postojům Karla Gotta obecně. Zpěvák (v citaci převzaté z časopisu Týden) poznamenává, že migranti zneužívají svých dětí k vyvíjení **citového nátlaku na Evropany**. Popírá tedy, že by se v případě tzv. migrační krize jednalo o skutečný humanitární problém a obviňuje migranty z manipulací. To redakce nijak nerelativizuje, a migrující tak v příspěvku vystupují jako **nečestní prospěcháři**.

³⁸ Příspěvek č. 60 „Papež František mezi uprchlíky na Lesbosu“, 16. 4. 2016

³⁹Marcela ŠKÁBOVÁ, redaktorka
Veronika PETRUCHOVÁ, redaktorka
redaktorka

Krásný hlas, ale také hlas, který se nebojí vyjádřit své názory, a to i na palčivá témata. Zpěvák se například vůbec poprvé vyjádřil k uprchlíkům, a to velmi otevřeně.

redaktor /citace: Karel GOTT, zdroj: časopis Týden/

"Dělají to důmyslně, strkají před kamery reportérů děti. Viděli jste to také, ne? Nepřemýšlíte o tom? Podívejte, jak se ty děti prosebně dívají a nepomozte jim. Je to citový nátlak."

Zprávy se dotkly také **aktivit extremistických skupin**. Do vysílání byla zařazena reportáž⁴⁰, která informovala o útocích na Rodinné centrum Kašpárek v Pardubicích. Pachatelé opakovaně poničili budovu a vyhrožovali vedoucí centra, protože se zařízení v minulosti zapojilo do aktivit na podporu syrských uprchlíků.

Reynolds KORANTENG, moderátor

Pardubické Rodinné centrum Kašpárek, které podpořilo syrské uprchlíky, zažívá teror. Opakovaně na něj útočí extremisté. Teď zašli pachatelé ještě dál. Nejen že centrum potřísnili barvou připomínající krev, ale na výlohu vyvěsili i parte se jménem vedoucí centra. Podle textu má být v roce 2021 popravena.

redaktor /citace/

"Oznamujeme veřejnosti a všem příbuzným a známým, že nás navždy opustila levicová extremistka, multikulturalistka, manželka a matka šestnáctiletého syna Olga Pavlů."

Příspěvek přitom není pouze informativní zprávou z „černé kroniky“, ale pokouší se tematizovat **problémy s extremismem** („*Centrum přitom zajišťuje hlavně aktivity pro malé děti a jejich rodiče. Bohužel extremistům jde evidentně o vyvolání strachu.*“).

Poslední reportáž z této kategorie popisovala **střet migrantů s příslušníky „civilní brigády“**, ke kterému došlo v Paříži. Tento incident, který redakce líčí poměrně sugestivně, je prezentován jako **spor dvou agresivních skupin**, přičemž už moderátorka ve studiu dané téma zasazuje do kontextu francouzské azylové politiky. Naznačuje, že potyčka ve své podstatě delegitimizuje přijímání dalších uprchlíků.

⁴¹Kristina KLOUBKOVÁ, moderátorka

Francouzský prezident Francois Hollande trvá na svém rozhodnutí o přijetí dalších uprchlíků, a to i přes nedávnou velkou potyčku migrantů a samozvané civilní brigády v Paříži, která si vyžádala 4 zraněné.

Maria JEVSTAFJEVA, redaktorka

Noční Paříž se mění v bojovou zónu. Vzduchem létají kameny a železné tyče. Desítky uprchlíků z improvizovaného tábora u stanice metra Stalingrad, kde se jich tísní až tisícovka, se střetávají s místními. Zatímco jedna skupina rváčů demoluje provizorní přístřešky, druhá po ní hází vším, co jim přijde pod ruku.

³⁹ Příspěvek č. 26 „Karel Gott je opět plný síly“, 4. 4. 2016

⁴⁰ Příspěvek č. 41 „Neznámí pachatelé zaútočili na rodinné centrum“, 8. 4. 2016

⁴¹ Příspěvek č. 63 „Civilní brigáda se v Paříži porvala s běženci“, 17. 4. 2016

Potyčku zastavují až policisté, kteří proti znepráteným stranám nasazují slzný plyn. Ten davy vyhání. Na místě zůstává totální spoušť. Nepokoje v Paříži však nemají vliv na rozhodnutí francouzského prezidenta, který v hlavním městě Libanonu Bejrútu slibuje přijetí dalších běženců.

Ve zprávě absentují zmínky o krajně pravicovém pozadí tzv. civilní brigády. Členové této skupiny jsou místo toho označováni jako „místní“. Redaktorka k tomu pouze dodává, že incidenty tohoto typu nahrávají „*odpůrcům imigrace*“. Následně přitom uvádí, že se proti přijímání uprchlíků staví i bývalý německý kancléř Helmut Kohl. Na redakční komentář navazuje vyjádření zmiňovaného politika.

Pro úplnost dodáváme, že některá média⁴² tuto událost interpretovala jako bitku mezi různými skupinami migrantů, nikoli jako střet mezi migranty a „civilní brigádou“. Na tyto vzájemně nekorespondující verze dění upozornil server Romea.⁴³

K popisovaným tématům se vyjadřovali evropští a zahraniční politici (EU, Německo, Francie), Olga Pavlů, jakožto napadená aktivistka a vedoucí rodinného centra (3x), obyvatelé Pardubic, kteří útok na rodinné centrum odsoudili (2x), mluvčí policie Pardubického kraje, papež František (2x) a zpěvák Karel Gott.

Dopad migrace na další oblasti života

Relace prakticky nenabízela zprávy, které by se prioritně soustředily na to, jaký dopad má migrace na další oblasti života v ČR (Evropě). Výjimkou je reportáž o **zadržení brněnských mořeplavců u břehů Korsiky**, která obsahuje zmínku o tom, že pobřežní hlídka patrně pokládala cestovatele za uprchlíky nebo džihádisty. Současná migrační situace tak byla představena jako jedna z **komplikací** na jejich cestě.

„Nedaleko Korsiky se jim porouchal motor, a tak jim nezbylo nic jiného než zavolat pobřežní hlídku. Ta je ale nejspíš považovala za uprchlíky nebo potenciální bojovníky Islámského státu a zadržela je.“⁴⁴

⁴² Např. zpravodajská relace Zprávy FTV Prima nebo server iDnes:

http://video.idnes.cz/?c=A160418_131211_tv-zpravy_mku&idVideo=V160418_131152_webtv_mku#utm_source=idnes&utm_medium=text&utm_campaign=kolotoc

⁴³ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/zahranicni/server-idnes-cz-popsal-utok-na-uprchliky-v-parizi-jako-bitku-mezimigranty>

⁴⁴ Příspěvek č. 59 „Česká plastová loď do Afriky nedoplula“, 15. 4. 2016

Střepiny

Publicistický pořad Střepiny se vysílá každou neděli ve večerních hodinách. Do monitorovaného období tak spadají tři vydání. Páteří pořadu jsou rozsáhlejší reportážní příspěvky, které zpravidla reflektují aktuální politické a společenské dění. Reportáže, které se určitým způsobem dotýkají sledované problematiky, byly součástí prvních dvou dílů. Ani jeden z těchto příspěvků se však nevěnoval primárně migraci. Daná vydání byla navíc otevřena jinými, v té době výraznějšími, tématy (návštěva čínského prezidenta v České republice a kauza okolo daňových rájů „Panama papers“).

Datum	Čas vysílání	Obsah
3. 4. 2016	21:21:31	Návštěva čínského prezidenta; Pronájem pand; 12 dní od teroru v Bruselu; Nedostatek peněz na jídlo pro děti; 60 vteřin
10. 4. 2016	21:21:49	Panama papers; Princ George jako módní ikona; Premiér Bohuslav Sobotka se vrátil z cesty po USA; Prezidentské primárky v USA; 60 vteřin
17. 4. 2016	21:20:18	Opilý policista Kadlec způsobil nehodu (2x); Problematika sebevražd; Dluhy ČSSD; Zámek v Lánech; 60 vteřin

Střepiny ze dne 3. dubna 2016

Vydání obsahovalo reportáž „12 dní od teroru v Bruselu“, která se soustředila na reflexi událostí spojených s bruselskými útoky. Redakce si klade otázku, zda bylo možné teroristickému činu předejít. Konkrétně rozebírá možné pochybení belgických bezpečnostních složek, které o rizicích ze strany budoucích atentátníků věděly, ale nedokázaly je správně vyhodnotit. Dospívá přitom k závěru, že potenciálních teroristických hrozeb je v současné době velké množství, přičemž většinu z nich se daří odvrátit. Pozornost věnovaná jedné stopě tak vždy může vést k podcenění jiného rizika. Neustálé navyšování bezpečnostních opatření navíc ústí v omezování demokratických principů (např. odposlechy) a paradoxně také v šíření strachu (vojáci v ulicích), což je přesně to, o co teroristé usilují. Jediné smysluplné a udržitelné řešení tak podle redakce spočívá v obrácení pozornosti k příčinám – k situaci na Středním východě a k integraci cizinců v Evropě. Odpovědnost přitom leží na západních státech a jejich zahraniční i domácí politice (nastavení podmínek k integraci).

Matěj SVITÁK, redaktor

Co tedy můžeme dělat? Určitě je možné zlepšit výměnu informací mezi tajnými službami jednotlivých zemí. Jenže to stále řeší jen důsledky hlubšího problému. Neodpovídá to na základní otázku, proč vůbec někdo chce spáchat atentát v Evropě. Odpověď na ni leží někde ve válkách v Sýrii, Iráku a Afghánistánu. Vypadá to tedy, že kritika belgické policie je asi oprávněná. Míří ale vedle. Pokud bude vyslyšená a dojde k nápravě, riziko atentátu se o něco málo sníží, ale nemůže úplně zmizet, a to navíc za cenu ztráty části svobody, soukromí a důstojnosti každého z nás. Hlavní kritika by tedy měla mířit jinam, na politiky. Právě oni totiž mohou řešit příčiny terorismu ležící v péči, kterou stát věnuje integraci a především v zahraniční politice, nebo se o to aspoň pokusit.

Argumentaci redakce podporují opakovaná vyjádření děkana Policejní akademie, Mariana Brzybohatého.

Příspěvek se měl ambici odpoutat od pouhého popisu bezprostředního dění a jeho důsledků (jak můžeme často vidět ve zpravodajství). Pokusil se situaci analyzovat komplexně, v širších souvislostech, přitáhnout pozornost k příčinám událostí a k potenciálním společenským dopadům. Naznačená řešení

(integrační a zahraniční politika) však nebyla blíže specifikována, resp. příspěvek nediskutoval konkrétní návrhy žádoucích politických opatření.

Střepiny ze dne 10. dubna 2016

V tomto vydání se objevila reportáž „Premiér Sobotka se vrátil z cesty po USA“. Příspěvek zhodnocuje vystupování premiéra Bohuslava Sobotky v souvislosti s jeho návštěvou ve Spojených státech. Pozornost věnuje především tomu, jak se premiér v současnosti verbálně vymezuje vůči prezidentu Zemanovi a jeho zahraničněpolitickým preferencím (vztah k Číně apod.). To je přitom prezentováno jako efektivní strategie, která může premiérovi pomoci ke zvýšení jeho politického kreditu. Reportáž se také zaměřuje na osobnost, potažmo komunikační schopnosti Bohuslava Sobotky. V závěrečném komentáři pak redaktorka pozitivně hodnotí postoj premiéra Sobotky k otázce tzv. migrační krize, kdy vyzdvihuje jeho „zodpovědný přístup“ a střízlivost.

Tereza ŠNOBLOVÁ, redaktorka

Po zkušenostech třeba s žoviálním Mirkem Topolánkem nebo ostatními extravagantními politiky těžko říct, zda není klidná povaha Bohuslava Sobotky naopak teď voličům nejvíc po chuti. Politicky roste. K dobru se mu může připsat třeba i zodpovědný přístup k migrační krizi, nepodceňuje rizika, ale také nesází na populistické výkřiky. Důkazem, že zraje i jako lídr, je i jeho neotřesitelná pozice uvnitř sociální demokracie, jejíž členy dokázal přesvědčit, že na něj mají vsadit. Jen tu angličtinu by měl vypilovat. Český premiér totiž nezvládá ani takzvaný "small talk", tedy běžnou angličtinu, se kterou by mohl nezávazně konverzovat s politiky na cestách, což by pro premiéra, který momentálně supluje prezidenta při cestách na Západ, mělo být samozřejmostí.

Tvrzení v reportáži se opírají o vyjádření politologa Josefa Mlejníka z Fakulty Sociálních věd UK. Kromě těchto expertních komentářů příspěvek obsahuje také množství aktuálních i archivních výroků Bohuslava Sobotky.

Reportáž se primárně soustředila na osobnost a působení premiéra Sobotky, vůči kterému vyznívá de facto příznivě (hodnotí kladně posun v jeho vystupování). Migrační problematika je tu zmíněna pouze okrajově, jako jeden z bodů, za které je možné premiéra „pochválit“. Témata populismu a rizik spojených s migrací, která se zde objevují, reportáž podrobněji nerozvádí.

ZÁVĚRY A VYHODNOCENÍ

Mediální obraz migrace

Prostor vyhrazený sledovaným tématům

Ve své hlavní zpravodajské relaci, Televizní noviny, věnoval provozovatel hodnocené problematice přibližně 12% vysílacího času, přičemž migrace se z hlediska celkové stopáže explicitně dotýkalo 8% příspěvků. K některému ze sledovaných témat se pak vyjadřovala všechna monitorovaná vydání.

Od doby předchozí analýzy (monitoring od 24. srpna do 13. září 2015) došlo k poměrně výraznému poklesu zájmu o dané otázky. Tehdy migrační a související agenda zabírala cca 20% vysílacího času zpravodajství, přičemž v polovině případů byla problematika migrace reflektována jako první v pořadí. Nyní analyzované příspěvky otevíraly pouze tři z 21 monitorovaných relací (jako první v pořadí byl přitom odvysílán jediný příspěvek, pro který byla migrace hlavním tématem).

Zprávy se v některých dnech prioritně koncentrovaly na jiná aktuální témata či společenské problémy, jako jsou např. návštěva čínského prezidenta v České republice (28. – 30. března), kauza Panama Papers (4. dubna), či výskyt tvrdých drog na školách (8. dubna), případně žádné ze zpracovávaných témat výrazně nefavorizovaly. Přesto stále platí, že je migrace jedním ze stabilně nejsledovanějších fenoménů (příspěvky, které mapovaly tuzemský i zahraniční vývoj situace, zařazovala redakce do zpráv pravidelně). Vzhledem k tomu, že necelý týden před začátkem sledovaného období došlo k teroristickým útokům v Bruselu, bylo i toto aktuální téma nedílnou součástí zpravodajství.

Obdobný posun jsme zaznamenali i u publicistiky. Žádné ze tří monitorovaných vydání pořadu Střepiny neobsahovalo příspěvek, který by byl primárně o migraci. Jedno vydání zahrnovalo reportáž týkající se teroristických útoků a hrozeb, druhé pak reportáž o premiéru Bohuslavu Sobotkovi, která se migrační problematiky pouze dotkla, a třetí se sledovaným tématům nevěnovalo vůbec. V předešlé analýze jsme přitom příspěvky zaměřené na migraci identifikovali ve všech monitorovaných vydáních (celkem 5 příspěvků, tj. více než jeden na vydání). Ty provozovatel navíc zařazoval vždy na začátek pořadu.

Zdroje

Informace o aktuálním vývoji situace v zahraničí (např. na řecko-makedonských hranicích) zpravodajství čerpalo výhradně z externích (agenturních) zdrojů. Žádný z příspěvků, který se tohoto tématu týkal, nebyl podložen vlastními poznatky z terénu. V období, na které se zaměřila předchozí analýza, přitom provozovatel reportéry do zahraničí vysílal (do Maďarska, Německa apod.). Nyní redakce osobně navštěvovala pouze české lokality (při přípravě příspěvků o uprchlících z Iráku). I to může být signálem, že provozovatel přehodnotil své priority a rozhodl se více investovat do jiných témat.

Stejně jako poprvé, i tentokrát je nutné konstatovat, že výběr zdrojů příliš pestrý nebyl. Obsah zpravodajství se opět do velké míry opíral o oficiální vyjádření domácích politických špiček, a to zejména o stanoviska ministra vnitra Milana Chovance, který byl bezprecedentně nejfrekventovanějším mluvčím (12x). Žádný další mluvčí se přitom ve vysílání neobjevil více než třikrát. Disproporce je tak ještě mnohem výraznější než v době předchozí analýzy.

Důvod musíme hledat jak ve výše uvedené absenci vlastních zpráv ze zahraničí, tak v poměrně specifické tematické struktuře příspěvků. V průběhu sledovaného období se vynořila „kauza“ s odchodem některých skupin iráckých azylantů z České republiky. Ministr Chovanec, do jehož kompetence státní účast v projektu na přesídlení uprchlíků spadala, se s výjimkou jednoho výroku vyjadřoval právě k tomuto tématu. Nicméně, zpravodajství (i když v disproportionální míře) zprostředkovalo vyjádření subjektů napříč politickým spektrem. Ze stran zastoupených ve sněmovně ovšem chyběl hlas zástupců KSČM. Na otázkách, ke kterým se oslovení politici vyjadřovali, ale vesměs panovala principiální shoda, a není známo, že by byla pozice KSČM např. v otázce zavedení tzv. uprchlických kvót (viz dále) zásadně odlišná.

Zahraniční politici ve zprávách vystupovali výrazně méně často než politici domácí. Vedle tematické skladby příspěvků to bylo dáno také tím, že provozovatel vztahoval mezinárodně-politické otázky primárně k českému politickému kontextu. Nejmarkantněji se tento přístup projevil v otázce tzv. uprchlických kvót, kdy prostor k vyjádření nedostal žádný zástupce evropských institucí či zemí, které se zavedením opatření souhlasí. K tématu hovořili pouze domácí politici (z různých politických subjektů), kteří kvóty odmítají. V tomto kontextu pak zazněl, taktéž odmítavý, výrok polské premiérky (jakožto jediného zahraničního politika, jehož vyjádření k tématu měli diváci k dispozici). V předchozím sledovaném období přitom zpravodajství v nezanedbatelné míře zprostředkovalo také argumenty západních politiků a představitelů EU, včetně jejich kritiky České republiky a dalších zemí V4.

Od výsledků předchozí analýzy se pak příliš neliší podíl migrujících na celkovém počtu mluvčích. V obou případech byli migranti druhými nejčastěji využívanými přímými zdroji. Jejich vyjádření se obvykle objevovala v příspěvcích mapujících aktuální situaci v tranzitních evropských zemích. Tyto výroky, které byly součástí převzatého materiálu, pak zpravidla dokreslovaly popis tamní situace. Naopak v českém kontextu vyjádření migrujících de facto absentovala, a to přesto, že se redakce poměrně intenzivně věnovala dění okolo odchodu části iráckých uprchlíků, kteří byli do České republiky přesídleni v rámci projektu nadačního fondu Generace 21. I když byl podíl vlastních zpráv v této tematické kategorii poměrně vysoký, provozovatel nezískal stanoviska přímo od odcházejících Iráčanů (případně od jejich krajanů, kteří v ČR zůstávali). Informace o okolnostech jejich rozhodnutí byly divákům předloženy vždy pouze zprostředkovaně.

Prostor pro expertní komentáře byl, ve shodě s dříve sledovaným obdobím, zanedbatelný. Z odborníků se tvůrci zpravodajství na názor dotazovali pouze politologa Jana Kubáčka, který se vyjadřoval k otázce možného znovuzvolení prezidenta Miloše Zemana. Publicistický pořad Střepiny pak využil odborných komentářů politologa Josefa Mlejníka, a to k tématu politického působení a vystupování premiéra Bohuslava Sobotky.

Témata a rámce

Zpravodajská relace Televizní noviny se ve sledovaném období výrazně orientovala na témata související s terorismem. Zejména jí zajímalo vyšetřování teroristických útoků v Bruselu, potažmo v Paříži a potenciální budoucí ohrožení ze strany teroristických skupin (resp. tzv. Islámského státu). To je pochopitelné, protože k útokům v Belgii došlo necelý týden před začátkem námi sledovaného období. Žádný z příspěvků, jehož hlavním tématem byl terorismus, se přitom nezmiňoval o migraci, a to ani zběžně.

Co se týče samotné migrační problematiky, zpravodajství se, podobně jako dříve, soustředilo na mapování situace v tranzitních (a doplňkově cílových) evropských zemích a na politickou agendu.

Poněkud odlišné bylo pokrytí domácího dění, protože za uplynulou dobu cca půl roku se situace na českém území proměnila (méně migrantů v detencích v souvislosti s uzavřením balkánské trasy apod.). Zpravodajství si domácích událostí začalo více všimnout ve chvíli, kdy ministr Chovanec oznámil pozastavení projektu Generace 21, který zajišťoval přesídlení uprchlíků z Iráku do České republiky. Problémy spojené s projektem (odchod části tzv. křesťanských uprchlíků) se pak, vedle situace v tranzitních zemích a politických otázek, staly dalším dominantním tématem. Na rozdíl od předchozí analýzy jsme nyní nezaznamenali, že by se zprávy intenzivněji zaobíraly postoji veřejnosti. Důvodem může být právě snížený zájem o problematiku detenčních zařízení.

Migrace byla (opět ve shodě s výsledky předchozí analýzy) prezentována především jako administrativně-bezpečnostní problém, kdy migrující vystupovali jakožto ohrožení stability a zátěž pro dotčené země. Nynější vyznění však bylo o poznání méně „katastrofické“. Nikoli ale z důvodu obecného zmírnění obav z „přílivu“ migrantů, nýbrž kvůli aktuální změně situace na mezinárodním poli, kdy došlo k uzavření tzv. balkánské cesty a posléze začala být realizována dohoda Evropské unie s Tureckem o navracení neúspěšných žadatelů o azyl zpět do Turecka.

Při popisu zahraničního dění zpravodajství ve vysoké míře reflektovalo nepokoje, které propukaly v souvislosti s deportacemi migrantů do Turecka, se snahou řecké vlády přesunout migrující do oficiálních uprchlických táborů, či s pokusy o překročení řecko-makedonské hranice. Až na výjimky bylo toto téma zpracováno neutrálně, bez snahy migrující stigmatizovat jako inherentně násilné jedince (nepokoje byly zpravidla líčeny vzhledem k situaci, nikoli k předpokládaným vlastnostem migrantů). Zpravodajství také obvykle nespojovalo migrující s terorismem. Pouze v jednom zpravodajském příspěvku⁴⁵, který se věnoval situaci v Řecku, byl zařazen výrok iráckého migranta deklarujícího, že migrující nejsou teroristé. K těmto slovům se však nevztahoval žádný redakční komentář.

Ve zpravodajství se vyskytovaly také humanitárně laděné příspěvky. Jejich spektrum ovšem bylo o poznání užší než v době, kterou zachycovala první analýza. Takto ukotvené zprávy se věnovaly problémům a nebezpečím, kterým migrující na cestě čelí (smrt na moři, podmínky v táborech). Zpravodajství ovšem nemělo, na rozdíl od předchozího období, tendenci posouvat dění do emocionální roviny. První analýza si také všimla toho, že nejvýraznější prostor pro humanitární rovinu migrace, a zároveň pozitivní prezentaci migrujících, poskytoval publicistický pořad Střepiny. Tehdy se zde objevily i příspěvky, které přinášely osobní příběhy migrantů a představovaly je jako vzdělané, kompetentní a potenciálně přínosné, nikoli pouze jako trpící oběti. K tomu už ale v současné době nedocházelo, protože v aktuálně sledovaných vydáních pořadu nebyl zařazen ani jeden příspěvek, který by primárně reflektoval migrační problematiku.

Mediální zpracování dění na českém území bylo specifické, protože se až na výjimky týkalo problematiky odchodu části iráckých uprchlíků z ČR. Příspěvky ve své většině inklinovaly k tomu, aby situaci rámovaly jako selhání integrace. Tomu napomáhalo i propojení daného tématu s otázkou možného zavedení tzv. uprchlických kvót, kdy byl neúspěch projektu Generace 21 představován jako argument proti danému opatření. Obraz migrujících, který zpravodajství vytvářelo (výběr dílčích témat, mluvčích apod.), byl v daném kontextu převážně negativní. Migranti se dostali do role „nevděčníků“, případně pasivního objektu úředních jednání (administrativní spory s Německem). To je do určité míry dáno děním samotným (část azylantů opustila republiku, projekt byl pozastaven a později zcela ukončen) a způsobem, jakým média obvykle na události obdobného typu reagují (tendence preferovat potenciálně konfliktní aktuální dění, zvláště pokud se týká domácí situace). Není proto překvapivé, že

---

⁴⁵ Příspěvek č. 20 „Uprchlická krize: běženci se bouří proti deportaci“, 2. 4. 2016

provozovatel tématu věnoval poměrně širokou pozornost a zaměřil se zejména na jeho negativní aspekty. Na druhou stranu, kdyby poskytl samotným migrujícím prostor k vyjádření (a nespoléhal pouze na reprodukci z „druhé ruky“), nebo pokud by zařadil reportáž z prostředí migrantů, kteří republiku opouštět neplánují, nabídl by plastičtější a vyváženější pohled na sledované dění.

Jakožto součást politické agendy se ve zpravodajství opět objevilo téma tzv. uprchlických kvót, protože v průběhu sledovaného období předložila Evropská komise další návrhy na zavedení uvedeného opatření. Provozovatel k tématu přistoupil silně etnocentricky, přestože se jedná o problematiku celoevropského dosahu. Záležitost byla mediálně pokryta pouze z pohledu domácí politické reprezentace, která se vymezovala vůči unijním záměrům. Provozovatel měl patrně za to, že není nutné téma vyvažovat, když se na české politické scéně nenachází významná síla, která by byla v této otázce v opozici. Zcela přitom opomíjel, že divák není pouze občanem České republiky, ale také Evropské unie. Relevantní informace o argumentech evropských institucí, které návrh prosazují, se tak ke konzumentům vysílání nedostaly. Lze tedy konstatovat, že vysílání programu přispělo k udržování statu quo nastoleného současnou domácí politickou mocí.

Příčiny a souvislosti migrace byly pro zpravodajství opět marginálním tématem. Stejně jako dříve byly důvody k migraci zmiňovány útržkovitě, spíše k dokreslení popisu aktuálního dění. Příspěvky (pouhé tři za sledované období), které se věnovaly situaci na Středním východě, otázku migrace žádným způsobem nekomentovaly. Existenci dalších konkrétních příčin, příp. globálního politického kontextu, zpravodajství neřešilo vůbec. Nevěnovalo se tak ani jejich řešení. Pouze v jednom příspěvku redakce naznačovala, že političtí představitelé řešení příčin opomíjejí (bez jakékoli další specifikace). Důsledky migrace v mimoevropských zemích byly diskutovány pouze minimálně, a to v souvislosti se situací na tureckém území, protože se relace poměrně intenzivně zabývala realizací dohody mezi Evropskou unií a Tureckem. Jelikož byla migrace ve zpravodajství dominantně představována jako problém administrativně-bezpečnostního charakteru, hovořilo se především o řešeních, jako jsou nejrůznější opatření na hranicích, přerozdělovací kvóty nebo zmiňovaná dohoda s Tureckem. Samostatnou kapitolou bylo téma integrace, které bylo diskutováno téměř výhradně v souvislosti s odchodem iráckých uprchlíků. Vysílání se komplexněji zabývalo pouze příčinami a širšími souvislostmi terorismu, a to v rámci publicistického pořadu Střepiny.

Symbolika

V obrazové složce Televizních novin byli migrující obvykle prezentováni jako rozmanitá skupina osob (mužů, žen i dětí), přičemž se vesměs jednalo o převzaté agenturní záběry. Postup provozovatele se tak od doby předchozí analýzy nezměnil. Motivem mnoha vybraných záběrů přitom byly nejrůznější nepokoje a zásahy bezpečnostních složek. Ty zpravidla doprovázely tematicky korespondující komentáře, někdy se však objevovaly i bez návaznosti na komentované dění. Frekventovaná volba takových mediálně „atraktivních“ záběrů tak mohla v divácích vyvolat dojem, že uprchlické tábory jsou místy neustálých střetů (resp. že k těmto střetům dochází častěji než ve skutečnosti).

Pro označení migrujících pak byl ve zpravodajství nejčastěji volen výraz „uprchlíci“, následovaný termíny „migranti“ a „běženci“. S těmito nejfrekventovanějšími slovy redakce obvykle zacházela jako se synonymy, a to patrně z čistě stylistických důvodů, přestože jejich obsah totožný není (např. „migrant“ je širší pojem než „uprchlík“). I v tomto bodě vykazovalo vysílání de facto shodné momenty s obdobím, na které se zaměřila první analýza. Vedle toho ale bylo nyní možné vysledovat i tendence

k záměrnému rozlišování, kdy byli jako „nelegální“ označováni ti migranti, kteří mají být navráceni na základě dohody EU s Tureckem, případně osoby zadržené na území České republiky.

„Katastrofickou“ metaforiku („přiliv“, „uprchlická vlna“ apod.) zpravodajství využívalo v nižší míře než v předcházejícím sledovaném období, protože do popředí vystoupil motiv kontroly a administrativního zvládnutí situace (uzavírání migračních tras, realizace dohody s Tureckem). Zároveň pak zprávy mnohem méně pracovaly s emocemi. Z agendy téměř vymizely ty motivy, které mají velký potenciál vyvolat empatii a soucit, jako jsou např. dětské osudy a tragédie. Redakce o reflektovaných tématech zpravidla vypovídala na věcné úrovni, bez snahy vytěžit jejich emoční potenciál.

Vyhodnocení analyzovaného obsahu z hlediska zákona o vysílání

Zájem o téma migrace ze strany provozovatele citelně poklesl. Problematika byla zpracovávána poměrně povrchně, se zaměřením na bezprostřední dění, bez větších ambic zprostředkovat divákům komplexní pohled na věc. Jako základní zdroj informací sloužila oficiální vyjádření domácích politických špiček. Pořad, jehož formát by umožnil hlubší vhled do jakéhokoli společensko-politického problému, však provozovatel v rámci vysílání programu NOVA prakticky nenabízí. Publicistika je zastoupena pouze pořadem Střepiny, který je koncipován jako souhrn rozsáhlejších reportážních příspěvků. Součástí vysílání tak není žádný diskusní pořad, který by potenciálně mohl fungovat jako vhodná platforma např. pro rozvoj odborné debaty. Redakční komentáře se držely věcné roviny, redakce neinklinovala k tomu, aby se v divácích pokoušela vzbuzovat emoce, ať už negativní nebo pozitivní.

Z hlediska dodržování zásad vyváženosti by určité otázky mohl vyvolat přístup provozovatele k informování o otázce návrhů na zavedení tzv. uprchlických kvót. Ve sledovaném období se v rámci zpravodajské relace Televizní noviny k tematice vyjadřovalo celkem sedm politických představitelů (šest českých politiků a polská premiérka B. Szydło), přičemž všichni uvedení zastávali prakticky shodná – odmítavá stanoviska k danému návrhu. Problematickým by se mohl jevit zejména živý vstup odvysílaný pod titulkem „Brusel chce změnit azylové řízení“ ze dne 6. dubna 2016⁴⁶. Redaktorka zde shrnula obsah návrhu Evropské komise (migrující by byli přerozdělováni „centrální evropskou agenturou“, a to podle velikosti, bohatství a kapacity jednotlivých členských států). Poté konstatovala, že premiér Sobotka se vůči navrženému mechanismu ohradil. Následně byla ze záznamu zařazena vyjádření čtyř představitelů různých domácích politických subjektů (M. Chovanec/ČSSD, A. Babiš/ANO, M. Kalousek/TOP 09 a P. Fiala/ODS). Všichni přitom formulovali ostrý nesouhlas s unijním záměrem. Stanovisko evropské komise bylo uvedeno pouze zprostředkovaně, a to jako součást úvodního redakčního komentáře („*Tak podle Evropské komise je současný systém přerozdělování neudržitelný, a proto navrhuje, aby azylové řízení převzala jedna centrální evropská agentura ...*“).

Koncentrace na tuzemský kontext politického dění je u českého média svým způsobem pochopitelná. Provozovatel se patrně domníval, že pluralitu dostatečně zajistí, když publikuje vyjádření domácích politiků napříč politickým spektrem. Taková strategie pak ale samozřejmě může selhávat ve chvíli, kdy se skutečná opozice nachází vně domácí politické scény. Téma jako takové však nebylo tolik exponované jako v době, kdy se projednávala první verze přerozdělovacího mechanismu. Příspěvky se jej nesnažily šířeji rozvádět, spíše poměrně povrchně a mechanicky reprodukovaly dostupné postoje českých politických špiček. Pokud by měla Rada za to, že vysílání zpravodajství programu NOVA bylo z důvodu přístupu k otázce kvót nevyvážené, je možné např. vyzvat provozovatele k podání vysvětlení

---

⁴⁶ Příspěvek č. 31, „Brusel chce změnit azylové řízení“, 6. 4. 2016

ohledně výběru mluvčích. Takový postup ale vzhledem k výše uvedenému nepokládáme za příliš účelný.

Za potenciálně spornou lze dále pokládat zpravodajskou reportáž, která rozvíjí spekulace o „tajné“ dohodě Evropské unie s Tureckem⁴⁷. Příspěvek neuvádí zdroje těchto kontroverzních tvrzení, informace si nelze ověřit a zaujmout k nim vlastní nezávislý postoj. Vzhledem k tomu, že se ale provozovatel s předloženými tvrzeními neztotožňuje, resp. je divákům nepředkládá jako objektivní fakta, nýbrž jako názory (spekulace) šířené blíže nespecifikovanými médii, máme za to, že k porušení zákona nedošlo. Pronikání netransparentních bulvárních „informací“ do zpravodajství lze ale samozřejmě pokládat za znepokojivý trend z hlediska profesionality odváděné práce a společenské odpovědnosti provozovatele.

Ve vysílání jsme neidentifikovali žádný moment, který by bylo možné vyhodnotit jako porušení zásad objektivnosti a vyváženosti.

Migrující byli v nezanedbatelné části analyzovaného obsahu prezentováni jako „masa“ a administrativní zátěž. Zároveň byli v českém kontextu, v souvislosti s odchodem části iráckých uprchlíků, vykreslováni jako nevděční příjemci státní pomoci. Ve významně nižším podílu příspěvků pak zaujímali místo trpících a potřebných. Z vysílání vymizely příspěvky, které by migranty představovaly také jako kompetentní a potenciálně přínosné osoby. Obraz migrujících, které zejména zpravodajství (protože publicistika se tématu prakticky nevěnovala) ve sledovaném období vytvářelo, tak byl vesměs negativní. Pro diváky představovali „ty druhé“, spíše pasivní objekty azylových politik (administrativních procedur, deportací), než aktivní jednající aktéry a lidi s osobním příběhem. **Nepříznivé rámování, resp. kontext, do kterého byly zprávy o migrantech zasazovány, ale ještě není možné směřovat s případným utvrzováním stereotypních předsudků, nebo dokonce s podněcováním k nenávisti.**

Migrující, kteří uvízli na řecko-makedonské hranici, byli povětšinou asociováni s násilnými protesty a nepokoji, až na výjimky ale příspěvky divákům nepodsouvaly morální hodnocení jejich jednání, resp. tyto nepokoje byly líčeny jako poměrně racionální reakce na kroky úřadů, tedy jako situační záležitost. Zprávy o iráckých uprchlících v České republice často rámovaly chování migrujících jako nevděk opět především proto, že se v tomto duchu vyjadřovali čelní představitelé státu (zejména ministr vnitra Chovanec). Tento náhled se pak občas promítl i do redakčních komentářů. Divákům se také dostalo mnohem více informací o těch z uprchlíků, kteří republiku opustili, než o těch, kteří zde zůstali. Motivace k odchodu (případně k setrvání v zemi) byla sdělována pouze zprostředkovaně. Ačkoli byli Iráčtí křesťané hlavními aktéry, mezi mluvčími absentovali. Redakční komentáře však zůstávaly relativně střízlivé, neidentifikovali jsme snahu Iráčany „démonizovat“, či z tématu nějakým způsobem dále těžit.

Události, které jsou společností vnímány jako negativní, obecně přitahují pozornost médií více než jiné dění. Máme za to, že způsob informování o lidech, kteří migrují do Evropy, na programu NOVA nevybočoval z toho, co je v tuzemském mediálním mainstreamu běžné. Obraz migrujících by samozřejmě mohl být vytvářen mnohem plastičtěji a komplexněji. Takové požadavky by však šly již nad rámec zákona (který garantuje určité „minimum“) a zasahovaly by spíše do oblasti společenské odpovědnosti. Takové nároky lze klást např. na média veřejné služby.

---

⁴⁷ Příspěvek č. 50 „Uprchlíká krize: média spekulují o tajném plánu“, 11. 4. 2016

Vysílání se ani v náznaku nedopouštělo propagace či zlehčování válečných konfliktů. Válka v Sýrii byla tematizována v kontextu boje proti tzv. Islámskému státu, příspěvky k této problematice byly věcné a citlivě prezentované. **Osoby umírající či vystavené těžkému utrpení příspěvky nezachycovaly.**

Návrh usnesení:

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání se seznámila s analýzou informování o tématu migrace ve zpravodajských a publicistických pořadech programu NOVA provozovatele CET 21 spol. s r.o. v období od 28. března do 17. dubna 2016.